

2022-2023 Eğitim Dönemi Dergisi

Besiraga

Akademi

Alemdar, Hükümet Konağı
Caddesi, No:1 Fatih/İstanbul

besiragakademi@gmail.com

@besiragakademi

İÇİNDEKİLER

- 4 **HÜSEYİN BAŞ**
Takdim
- 5 **ŞAMİL AKSOY**
Ön Söz
- 6 **NESİBE TATAR**
Marmara Üniversitesi/Eczacılık
Peygamberimiz'in Bir Günü
- 10 **AYŞE GÜL YILDIZ**
İstanbul Medeniyet Üniversitesi/Tıp
Fethin Rahlesinde
- 11 **AYŞENUR KOÇ**
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi/Psikoloji
Ahir Zamanda Genç Olmak
- 13 **AYŞENUR KALE**
Sağlık Bilimleri Üniversitesi/Çocuk Gelişimi
Hadisler Işığında Çocuk Yetiştirme Ahlakı
- 15 **ŞÜKRİYE HAFSA BAYIR**
Galatasaray Üniversitesi/Siyaset Bilimi
İslam'da Nebvî Ahlak Vechesinden Siyaset Tasavvuruna Bir Bakış
- 16 **BÜŞRA TEKİN**
İstinye Üniversitesi/Diş Hekimliği
1-7. Yüzyılda Sahabe ve Hadis Rivayeti
- 17 **DŽEMİLA ŠARENKAPIĆ**
Sağlık Bilimleri Üniversitesi/Tıp Fakültesi
Filistin
- 19 **ELİF DENİZ**
Gebze Teknik Üniversitesi/Bilgisayar Mühendisliği
Müslüman Gencin Bir Günü
- 20 **FATMA NUR ÖZTÜRK**
Sağlık Bilimleri Üniversitesi/Hemşirelik
Kelamda Allah Tasavvuru
- 21 **HATİCE YILMAZ**
Boğaziçi Üniversitesi/Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği
İmam Maturidi Akıl-Vahiy İlişkisi
- 22 **HAVVANUR TAŞDAN**
İstanbul Üniversitesi/Psikoloji
Kuran'ın Özü Fatıha Suresi
- 23 **SÜMEYYE ŞAHİN**
Marmara Üniversitesi/ Tıp Fakültesi
Kainat Kitabını Okumak
- 25 **ŞULE KADEM CAN**
İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa/Çevre Mühendisliği
Karadeniz Gezisi
- 28 **TUBA DEMİRKALP**
İstanbul Üniversitesi/Moleküler Biyoloji ve Genetik
Peygamberimiz Hz. Muhammed'in Savaş Ahlakı
- 29 **ZEYNEP UZUN**
İstanbul Cerrahpaşa Üniversitesi/Tıp
Kimim Ben, Bana Benden Haber Ver
- 31 **Beşirağa Akademi İş Birliği**
Protokolü
- 32 **Objektifimizden Beşirağa**

TAKDİM

Bizlere dinine hizmet etme şerefini bahşeden Yüce Rabbimize hamd, en güzel örnek (Üsve-i Hasene) Peygamber Efendimiz (S.A.V.)'e salat ve selam olsun.

Diyanet İşleri Başkanlığımızın hizmetlerinin halkımıza ulaştırılmasında önemli bir yere sahip olan Din Hizmetleri Genel Müdürlüğümüzün bünyesinde faaliyet gösteren beş daire başkanlığından birisi olan Sosyal ve Kültürel İçerikli Din Hizmetleri Daire Başkanlığının en önemli görevlerinden biri de gençlerle ilgili çalışmalar yapmaktır.

Bu çalışmaların başında; gençlerimizin manevi gelişimlerine katkıda bulunmak amacıyla açılan Diyanet Gençlik Merkezlerinin, Diyanet Okuma Salonlarının ve Diyanet Genç Ofislerin fiziksel ve işlevsel standartlarını belirlemenin yanında hem başkanlığımıza bağlı bu mekanlarda hem de diğer kurum ve kuruluşlarla iş birliği yaparak öğrenci yurtları ve gençlik merkezleri gibi yerlerde manevi danışmanlık ve dini rehberlik hizmeti sunulmasını sağlamak gelmektedir.

Fatih Müftülüğü olarak bizler de Başkanlığımızın sağladığı bu imkanlardan istifade ederek daha fazla gencimize ulaşabilmek için ilçemizde bir olan gençlik merkezi sayısını hocalarımızın da gayretleriyle dörde çıkardık. Müftülüğümüze bağlı olarak en son açılan Beşirağa Camii Gençlik Merkezi bünyesinde de cami İmam-Hatibi Şamil Aksoy hocamızın ve gençlik merkezimize devam eden gençlerin girişimleriyle Beşirağa Akademi kuruldu. Türkiye Diyanet Vakfı Fatih Şubemiz vasıtasıyla diğer gençlik merkezlerimize ve gençlerimize yönelik hizmetler için sağladığımız destek gibi Beşirağa Camii Gençlik Merkezimize ve bünyesinde açılan akademiye devam eden öğrencilerimize de mümkün olan seviyede desteklerimiz devam edecektir.

Bu çerçevede vakıf şubemiz tarafından gençlik merkezimizin kütüphanesine gereken kitaplar temin edilmiş ve iki yıllık akademi programına devam eden öğrencilerimize aylık burs imkanı sağlanmış olup bundan sonra da sağlanmaya devam edecektir.

Akademi programı sayesinde farklı üniversitelerde eğitime devam eden seçkin öğrencilerimiz kendi kültür ve medeniyetimize ait temel bilgi birikimine sahip olmak suretiyle karşılaştıkları problemlerin çözümlerini batı medeniyetindeki gibi insanı sadece biyolojik bir varlık olarak görüp onun maddi ihtiyaçlarına göre değil aynı zamanda insanın manevi ihtiyaçlarını da gözетerek üretmeye çalışacaklardır.

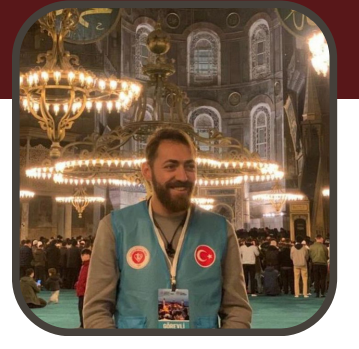
Bu vesileyle başta cami İmam-Hatibi Şamil Aksoy hocamıza, akademi programına gerekli ilmi desteği sağlamak amacıyla protokol yaptığımız İstanbul İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof.Dr.Ramazan Muslu hocamıza, sene boyu öğrencilerimize İslam Tarihi derslerini veren Prof.Dr.Hüsnü Koyuncu hocamıza, Kur'an-ı Kerim derslerini veren ve öğrencilerimize rehberlik eden Gülay Kahveci, İbadet ve Muamelat derslerini veren Nesibe Feyza Büyükdiñç, Arapça derslerini veren Berre Özdemir, Akaid ve Kelam derslerini veren Dr. Sümeyye Kılaç ve son olarak Tefsir derslerini veren Dr. Sevde Can hoca hanımlara ve üniversite eğitimlerinin yanında Temel İslam İlimleri eğitimini almak için gayret gösteren öğrencilerimize teşekkür eder, Yüce Rabbimden başarılarının devamını dilerim.

Fatih Müftüsü
Hüseyin BAŞ

ÖN SÖZ

Selamun aleyküm,

Medeniyetimizin dini bütün insanının tezahürü, mimarisi bütün inşa edilmiş külliye-camilerimizdir. Bu camiler müstemilatı ile zamanın en kıymetli ulemasını yetiştirmiş ve toplumun nitelikli insan ihtiyacını her alanda karşılamıştır. Akademimize ev sahipliği yapan Hacı Beşir Ağa Camii, Hacı Beşir Ağa tarafından hayrat olarak külliye halinde yaptırılmıştır. İçerisinde küçük çocuklar için Sıbyan Mektebi, bugünkü manada üniversite düzeyindeki öğrenciler için Medrese, özel yazma eserlerden oluşan kütüphane, tekke, hamam, sebil ve padişah mahfeli barındıran bu Camii; Cumhuriyetin ilanına dek tam tekmil işlevini sürdürmüştür. Cumhuriyetin erken dönemlerinden yakın tarihimize kadar Camii'nin medrese özelliği canlandırılmamış, külliye özelliği kaybedilerek yalnızca namazgah olarak işlev görmüştür. Ancak günümüzde Diyanet İşleri Başkanlığımızın teşviki, İl ve İlçe müftülüklerimizin aktif desteği ile aslına döndürülmesi adına büyük adımlar atılmıştır. Camimiz bünyesinde, Cami merkezli eğitim modelini hayata geçirmek ve öğrenim gören gençlerimizin zahir ve batın ilimlerinde derinleşmesini sağlamak niyetiyle Akademi programımızı tasarladık ve yüksek bir katılımı ilk senemizi tamamladık. Akademi programının temel gayesi, gençlerimizin Üniversitede aldıkları pozitif ilimlere ek olarak İslami ilimleri etkin şekilde öğrenmelerini ve takip eden süreçte akademik ve iş hayatlarında buradan kazandıkları bilgelik güdümüyle hizmet etmelerini sağlamaktır.

Akademik içerik olarak temel İslam İlimleri barındırmaktadır. Hadis, Fıkıh, Siyer, Tefsir, Hayatü's-Sahabe, Arapça, Akademik İngilizce vb. dersler; bunun yanında aylık kitap tahlilleri, aylık seminer, konferanslar ve sosyal faaliyetler 2 yıl süre ile öğrencilerimize verilmektedir.

Akademi projemizin ilk senesi, çeşitli alanlarda öğrenim gören öğrencilerimizin İslami hassasiyetlerle alanlarına yaklaşmalarını sağlamıştır. Yeni teknolojiler ameli noktada yeni soruları da beraberinde getirdiğinden; örneğin tıbbi ilimlerde öğrenim gören öğrencilerimizi biyofikih noktasında, teknik alanlardaki öğrencilerimizi ise yapay zeka perspektifinden etik ve fitrat hassasiyetlerini İslami boyutta ehil hocalarımızla destekledik. Akademi programının en nihai amacı, öğrencilerimizin bulundukları makam ve görev noktalarında eşyaya fitrata uygun müdahalede bulunmalarını sağlamaktır. Projemiz süresince desteklerini esirgemeyen kıymetli Fatih Müftümüz Hüseyin Baş'a teşekkürü bir borç biliyorum. Gelecek süreçte Beşirağa Akademi'nin mevcut öğrenci profili ve yönetim ekibi ile birlikte daha da köklenerek devam etmesini Allah'tan niyaz ediyorum.

**Hacı Beşir Ağa Camii İmam-Hatib'i
Şamil AKSOY**

Peygamberimizin Bir Günü

Nesibe Tatar

Günlerimizin bereketsizliğinden dert yaşıyor, nasıl hiçbir işimizi yetiştiremiyoruz diye sinirleniyoruz. Kendimizi mercek altına aldığımızda ise görüyoruz ki elimizdeki küçük ekranlar bizi kendine hapsetmiş, ya göz açıp kapayıncaya kadar unutacağımız görüntülerle kendimizi oyalamışız ya da gereksiz konuşmalarla kulağımızı doldurmuşuz. Namazlarımızdan sonra dua etmeye vaktimiz yok ancak yemek masalarında saatlerimizi geçiriyoruz.

Hız ve haz çağının çocuklarıyız. Belki de bu yüzden zaman yönetimi bizim için daha zor. Hayatın bizden beklediği çok fazla iş var: Okulda başarılı olmalı, konferanslara katılmalı bir yandan da ilmi bilgimizi arttırmalıyız. Bu işlerin hepsini yetiştirebilmek içinse zamanımızı çok iyi yönetmemiz gerekmektedir. Zaman yönetimi; irademizi ne kadar kullandığımızın, nefsimize aldanıp aldanmadığımızın, en çok da kendimize ne kadar değer verdiğimizizin bir göstergesi oluyor hayatlarımızda. Rabbimiz bizlere İnşirah Suresi 7. ayet-i kerime’de “Öyleyse, bir işi bitirince diğerine koyul.” diye emretmesine rağmen bizi dinlendirdiğini sandığımız işlerde gözlerimizi, beynimizi, kalbimizi yorduk bilmeden. Bir Gökdoğan gibi geçen ömrümüzde her anımızın sorguya çekileceğini unutarak bazen.

Allah’u Teala bizlere ‘en güzel örnek ‘ olarak Peygamberimiz Hazreti Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem’i gösterdiğinde onun yalnızca Resûl yahut komutan olarak değil bir beşer, bir baba, bir eş ve bir dost olarak da bizlere örnek gösterdi. Allah ondan da onun her halini hâfızalarına kazıyıp her hareketini taklit eden ve sözlerini bizlere ulaştıran sahabeden de razı olsun. Onların ihlasları ve gayretleri sayesinde bin dört yüz yıl önce yaşamış peygamberimizin günün her vaktinde nelerle meşgul olduğunu öğrenebiliyoruz. Hep beraber peygamberimiz Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem’in bir gününü nasıl geçirdiğini öğrenelim ve hayatlarımıza geçirmeye çalışalım ki günümüz bereketlesin. Günlerimiz gibi ömrümüz de Rabbimizin rızasına uygun şekilde geçsin.

ŞAFAK VAKTİNDE PEYGAMBERİMİZ

Bilal radiyallahu anh’ın ezan okumasıyla Peygamberimiz uyanır ve yaptığı ilk şey de ağzını misvaklamak olurdu. Ardından şöyle derdi:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ
النُّشُورُ

“Bizi öldürdükten sonra diriltten Allah’a hamd olsun. Bizi huzurunda toplayacak olan da O’dur.”

Müezzinin söylediklerini tekrar eder ve ezan bitince de ezan duasını okurdu. Sonrasında ise Peygamberimiz gusül yahut abdest ihtiyacını giderir, sabah namazının sünnetini kılar. İlk rekâta Kâfirun suresi, ikinci rekâta İhlâs suresi

yahut ilk rekâta Bakara suresi 136. ayet-i kerimeyi, ikinci rekâta ise Al-i İmran suresi 52. ve 53. Ayetleri okurdu. Namazını kıldıktan sonra sabah namazının farzı için kamet getirilene kadar eğer hanımı uyanmışsa onunla samimiyet ve mutluluk saçan bir muhabbet eder, hanımı uyuyorsa sağ tarafı üzerine yatar. Peygamberimiz sabah namazının farzı için kamet getirildikten sonra evinden çıkışında, mescide girişinde, namaza başladığında farklı dualar yapardı. Sabah namazının farzını kılar. İlk rekâta kıraati daha uzun tutar, ikinci rekâta biraz daha kısa okurdu. Toplamda altmış ila yüz ayet kadar okurdu. Peygamberimiz namazını bitirdikten sonra günün sabahını birçok zikir ile karşılardı. Peygamberimiz bu zikirleri sabah akşam terk etmezdi. Bu zikirlerden bir tanesi şöyledir:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَاقِبَةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ
وَالْعَافِيَةَ فِي دِينِي وَدُنْيَايَ وَأَهْلِي وَمَالِي اللَّهُمَّ اسْتُرْ عَوْرَاتِي وَآمِنْ رَوْعَاتِي
اللَّهُمَّ احْفَظْنِي مِنْ بَيْنِ يَدَيْ وَمِنْ خَلْفِي وَعَنْ يَمِينِي وَعَنْ شِمَالِي وَمِنْ فَوْقِي
وَأَعُوذُ بِعَظَمَتِكَ أَنْ أُغْتَالَ مِنْ تَحْتِي

“Allah’ım! Senden dünya ve ahirette afiyet dilerim. Allah’ım! Senden dinimde ve dünyamda, malımda ve ailemde af ve afiyet dilerim. Allah’ım! Ayıplarımı ört, beni güvende kıl. Allah’ım! Beni önümden, arkamdan, sağımdan, solumdan ve üstümden gelebilecek şerlere karşı koru. Altımdan gelebilecek tehlikelerden de senin yüceliğine sığınırım.”

Belki de Rabbimizden yeterince afiyet dilemediğimiz ve Rabbimizin bizi korumasını yeterince istemediğimiz için, hele de bunu sabah namazının ardından yapmadığımız için günümüzün geri kalanında şeytana ve nefsimize aldaniyoruzdur. Peygamberimiz dualarını yaparken Medine’nin hizmetçileri, ellerinde su dolu kaplar ile gelirler ve Peygamberimizin mübarek elini kapların içine daldırmasıyla bereket umarlardı.

SABAH VAKTİNDE PEYGAMBERİMİZ

Namaz ve tesbihat sonrası Peygamber efendimiz ashabına döner; sahabelerden göremediği kimselerin halini sorar, rüya görenlerin rüyalarını anlatır ve rüyayı tabir eder, bazen de kendi gördüğü bir rüyayı ashabına anlatır ve onlara tabir ederdi. Peygamber efendimiz uygun zamanlarda da ashabına nasihat ederdi. Ashabından hasta olan varsa hasta ziyaretine gider, vefat eden varsa cenazesine giderdi.

Sabah namazından sonra oluşan bu sohbet ortamında Peygamberimiz şafak sökünceye kadar sahabeyle birlikte oturur ve konuşurdu. Sonrasında mescitten çıkış duasını okur ve hanımlarının odasına gitmek üzere kalkardı. Sırayla bütün hanımlarını dolaşır, onlara selam verir ve dua ederdi. Eve girdiğinde hemen ağzını misvak-

lardı. Hanımlarının yanına uğradıktan sonra Peygamberimiz mescide döner, 'Muhacirler Direği' diye anılan yerde tahiyetül-mescid namazı kılardı. Burada Nebevi Meclis toplanırdı. Günün ilk vakitlerinde bir ders ortamı oluşturulur, Müslümanların işleri konuşulur, elçiler karşılanırdı. Peygamberimiz çoğu zaman dikkatini çekmek için bir soru sorarak sohbetine başlardı. Benzetmeler yaparak, bazı hususları üç kere tekrar ederek, soru sorarak, resim çizerek konunun daha iyi anlaşılmasını sağlardı. Tane tane ve yavaş konuşurdu. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem sahabeler yanından ayrılana kadar ilgisini ve güler yüzünü aralarında öyle güzel paylaşırdı ki her sahabe O'nun yanında en kıymetli kişinin kendisi olduğunu zannederdi. Toplumun her tabakasındaki kimselerle ayırım yapmaksızın ilgilenirdi. Bu nebevi meclis duruma göre kısa yahut güneşin yükselmesine kadar uzun sürerdi. Bu meclisten kalkarken Peygamberimiz mutlaka şöyle derdi:

« سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ . أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ . أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ »

“Rabbim! Sana hamd eder ve seni her türlü noksanlıktan tenzih ederim Allah'ım. Senden başka ilah olmadığına şahitlik ederim. Senden bağışlanma diliyor ve sana tevbe ediyorum.”

Peygamberimiz çoğu zaman bu meclisten ashabı için dua ederek kalkardı. Bu meclisten sonra Peygamberimiz ya kaylule istirahatı için evine gider yahut bir davete gider yahut bir ihtiyacını görmek için Medine pazarlarına giderdi.

PEYGAMBERİMİZ PAZARDA YÜRÜRKEN

Peygamberimiz kuvvetli ve kararlı ancak kasıtlılıktan uzak şekilde yürürdü. Sahabeler onunla yürürken önünde ve çevresinde yürürler asla arkasından yürümezlerdi. Yürürken asa, baston ya da değnek ile yürürdü. Peygamberimiz karşılaştığı herkese gülümserdi. Sahabeden birisi ile karşılaştığında ona selam verir, el sıkışır ve onun için dua ederdi. El sıkıştığında karşı taraf elini çekmedikçe o da elini çekmez, konuşan kişi yüzünü çevirmedikçe Peygamberimiz yüzünü çevirmezdi. Çocuklarla karşılaştığında selam verir ve yüzlerini okşardı. Çevresinde yardıma ihtiyacı olanlara yardım eder, ihtiyaçları giderilene kadar ayakta dururdu. Resulullah bazı günler öğleden önce kendisinin ziyaretini bekle-

yen akrabalarını yahut sahabeyi ziyaret ederdi. Peygamber efendimizin yaptığı bu ziyaretler büyükler için saygınlık, küçükleri için iyilik, hepsi için dua ve bereket vesilesi olduğu gibi bir öğretim meclisi konumundaydı. Bu ziyaretlerden bazıları hasta ziyaretleriydi. Peygamberimiz kimi zaman da Medine'nin bahçelerine gider, orada dinlenirdi. Peygamber efendimiz her cumartesi günü kuşluk vakti Küba'ya giderdi. Küba'ya gittiğinde ise Eris kuyusuna uğrardı. Peygamberimiz bahçeleri ziyaret ederek kuvvet toplar ve ferahlardı. Bu da onun beşer yönüyle de bize örnekliğini göstermekte, nasıl dinlenmemiz gerektiğini bize öğretmektedir.

Güneş biraz yükseldiğinde Resulullah o gün hanımlarından sırası gelenin evine gider, eve girerken yaptığı ilk şey Allah'ı anmak, misvak kullanmak ve ev halkına selam vermek olurdu. Sonrasında kuşluk namazı kılar, evde yemek bulursa yerdi. Peygamberimiz bu vakitte ailesiyle yalnız kalırdı. Bazen de bazı mümine hanımlar, erkeklerin yanında sormaya utandıkları dini meseleleri annelerimizin yanında Peygamberimize sorarlardı, annelerimiz de cevaplarını ezberlerlerdi. Peygamberimiz evinde hanımlarıyla baş başayken nasıl bu hayatı birlikte paylaşıyorlarsa evlerinin işlerini de beraber yapıyorlardı. Hz. Aişe annemiz Peygamberimizin evdeki halini şöyle anlatıyor:

“O, ailesiyle beraber evdeyken insanların en yumuşak huylusu ve en cömertiydi. Sizin erkeklerinizin arasından biriymiş ancak güleç ve mütebessim birisiydi. O gerçekten insanların arasından bir beşerdi; ailesinin işlerini görür, ayakkabısını onarır, kıyafetlerini diker, koyununu saçar ve kendi işlerini de hallederdi. Sizden biriniz nasıl evinde iş yapıyorsa o da öyle çalışırdı.”

Dışarıda yumuşak ve güler yüzlü, evinde asabi ve sert; dışarıda güçlü ve iş bitiren, evinde ise en basit işi yapmaktan aciz günümüz insanıyla karşılaştırılınca Peygamberimizin bizlere asırlar öncesinden verdiği örneklik ne kadar manidardır.

ÖĞLE VAKTİNDE PEYGAMBERİMİZ

Bilal radyallahu and ezan okumaya başladığında Peygamberimiz müezzinin dediklerine aynı şekilde karşılık verir, evinde öğle namazının sünnetini kılardı. Evinde namazı beklerken bazen torunlarıyla oynardı. Peygamberimiz mescide geldiğinde sahabeler namaza

kalkalardı. Peygamberimiz bazen namaza torunlarıyla beraber gelir, kız torunu olan Ümame binti Zeynep'i omzuna alarak namaza dururdu. Öğle namazının ilk iki rekâtının her birinde otuzar ayet okurdu, kimi zamanda namazı çok uzun tutardı. Namaz bittiğinde cuma namazına kadar ertelenmesi mümkün olmayan bir olay veya işle alakalı yahut inen bir vahiyyle alakalı hutbe verirdi.

Allah Resulü namazdan sonra evine döner ve öğle namazının son sünnetini kılardı. Sonrasında sahabenin yanına çıkar, onlarla oturur yahut Müslümanların bir ihtiyacı varsa onları halletmeye çalışırdı.

İKİNDİ VAKTİNDE PEYGAMBERİMİZ

İkinci ezanı okunduğunda ashabinı ikindinin sünnetini kılması için teşvik eder, sonrasında da namazı kıldırırdı. İkinci namazını güneş daha canlıyken, ilk vaktinde kılmaya özen gösterirdi ve acele ederdi. İkinci namazı öğle namazından daha kısa sürerdi. Namazı bitince, ashabına söylemek istediği bir mesele varsa konuşurdu. Bu konuşmalar öğle namazından sonra yaptığı konuşmalardan daha kısa olurdu. İkinci namazından sonra evine gelince iki rekât nafîle namaz kılardı ki bu namazı hiç terk etmemiştir. İkinci namazından sonra hanımlarıyla vakit geçirirdi. Hanımlarıyla oturduğu bu vakitlerde hoş muhabbet olduğu kadar ilmi bir ortam da oluşur ve annelerimiz anlamadıkları yahut öğrenmek istedikleri hususları Peygamberimize sorarlardı.

AKŞAM VAKTİNDE PEYGAMBERİMİZ

Peygamberimiz akşam ezanı okunduktan kısa bir süre sonra namaza çıkar, ezan ile kamet arasında iki rekâtlık sünnet namazı kılar, bu namazın kılınmasını da teşvik ederdi. Sonrasında akşam namazını kıldırırdı. Akşam namazını ilk vaktinde kıldırır, karanlık bastırmadan mescitten ayrılırdı. Çoğu zaman namazı kısa tutar, uzun süreler okumaz, diğer vakitlerinden aksine namazdan sonra konuşma yapmazdı. Evine döndüğünde akşam namazının iki rekât sünnetini kılar sonrasında da yemeğini yerdi. Evinde yemek varsa yanına on sahabe alıp o şekilde evine gider, ashabına da yanlarına ihtiyaç sahibi Müslümanlarını almalarını tavsiye ederdi. Yemeği getirilince 'bismillah' der, sağ eliyle yer, önünden yer, hiçbir yemekte kusur aramaz, canı çekerse yer çekmezse yemezdi. Yemeği bitince parmaklarını yalar ve sahabesine de tabağı sıyırmalarını söylerdi. Sofra kaldırılınca da dua ederdi. Sofrada dostça sohbeti, ilim

öğretimi ve edep ile terbiye etmesi devam ederdi. Yemeğin ardından ağzını yıkar sonrasında da kendisi için hazırlanan nebizi içerdi.

YATSI NAMAZINDA PEYGAMBERİMİZ

Peygamberimiz yemekten sonra yatsı ezanı okunana dek evde beklerdi. Yatsı namazını ilk vaktinde kılmak için acele etmezdi, yatsı namazını geciktirmeyi severdi. Namazı geciktirdiği zamanda ashabinı namazı bekledikleri sürece namazdaymış gibi olmaları ile müjdelediği olmuştu.

Peygamberimiz namazı kıldırırken hem cemaatin durumunu gözeterek hafif hem de namazın tüm şartlarını yerine getirmek suretiyle tastamam kıldırırdı. Namaz kıldırıldığı esnada bir çocuğun ağladığını duyarsa annesine zor gelmesin diye kısa süre okurdu. Selam verdiğinde kadınlar, evlerine gitmek üzere kalkana dek bekler, kadınlar gittiğinde yerinden kalkar, onu gören sahabeler de öylece kalkardı. Yatsı namazından sonra pek nadir konuşma yapardı.

GECE VAKTİNDE PEYGAMBERİMİZ

Peygamberimiz yatsı namazından sonra evine dönüp iki rekât sünnet namazını kılar, bir süre ailesi ile hoş vakit geçirirdi, kimi zaman da sahabesiyle sohbet eder, Müslümanların işlerini konuşurdu.

Peygamberimiz uyuyacağı zaman misvağını başucuna koyar, uyandığında ilk iş olarak misvak kullanılırdı. Yatağa uzandığında duasını okur, sonrasında avuçlarını birleştirerek İhlas, Felak ve Nas surelerini okuyup avucuna üfler, sonra da elleriyle bedenini üç defa mesh ederdi. Yatacağı zaman sağ yanına uzanır, sağ elini sağ yanağının altına koyardı ve dua ederdi.

“Allah'ım! Kendimi sana teslim ettim. Yüzümü sana çevirdim. İşimi sana havale ettim. Sırtımı sana dayadım. Senden ümit eder ve senden korkarım. Senden sığınılacak ve kaçılacak bir kimse varsa yine sensin. İndirdiğin kitabına ve gönderdiğin Nebî'ne iman ettim.”

Peygamberimiz uyuyacağı zaman Kuran okuduğu da olurdu. Geceleyin ne zaman yatağında dönse ağzını misvaklardı. Bu vakit Peygamberimizin uyuduğu en geniş zaman aralığıydı. Peygamberimiz gece yarısında uyanır, yüzünü ovar ve misvak kullanırdı. Sonrasında abdest alır ve gece namazı kılardı. Teheccüd namazı

kılmadan evvel Allah-u Teala'yı tesbih ettiği de olurdu. Sonrasında 2 rekât namaz kılardı. Peygamberimiz gece namazını derin derin ve uzun uzun kılardı. Rabbine yakarır, en açık şekilde O'na hamd eder, en yüce şekilde Rabbini över, dualarıyla O'na yalvarırdı. Namaza durduğunda hamd, övgü ve tazim manalarını barındıran bir istiftah duası yapardı. İstiftah duasından sonra yavaş yavaş Kur'an-ı Kerim okur, rahmet ile ilgili bir ayet okuduğunda Allah'tan istekte bulunur, azap ile ilgili bir ayet okuduğunda Allah'a sığınır, Allah'ı tenzih eden bir ayet okuduğunda 'subhanallah' derdi.

Gece namazında kıyamını pek uzun tutardı. Rükuya vardığında da kıyamda durduğuna yakın bir süre durur ve dua ederdi. Rükû süresine yakın bir süre, uzunca secde eder ve çeşitli istekler ile Rabbine yalvarırdı. Kimi zaman Kuran'ı Kerim okumayı uzun tutup az rekât kılar, kimi zaman Kuran'ı Kerim'i kısa okuyup rekât sayısını arttırdı ancak on üç rekâtтан uzun gece namazı kılmazdı. Gecenin altıda biri kalana dek Peygamberimiz ibadet eder, gece namazını tamamladıktan sonra vitr namazını kılmak için hanımını da uyandırırđı. Vitr namazının ilk rekatında A'la Suresini, ikinci rekatında Kafûrun Suresini, üçüncü rekatında İhlas Suresini tek başına yahut Felak ve Nas Sureleriyle beraber okurdu. Vitr dualarının sonunda ve namazını bitirdiğinde dua ederdi. Bazen teheccüd vaktinde dışarı çıkıp kızı Fatıma ile eşi Ali' (radiyallahu anhüma) nin evlerine gider ve onları gece namazına kaldırırdı. Peygamberimiz hayatının son demlerinde geceleyin Baki mezarlığına gider ve oradakiler için dua ederdi.

Gecenin son altıda birlik kısmı kalınca Peygamberimiz gece ibadeti sonrası yorgun düşen bedenini dinlendirmek üzere biraz kestirirdi. Bilal radiyallahu anhnın sesi Medine'nin sessizliğini dindirince uyanır ve yeni bir Peygamber günü başlardı. Peygamberimizi tanımak ve onu günlük hayatımıza dahil etmek, kalplerimizle beraber fiillerimizin de onunla beraber olmasını ve ona duyduğumuz sevgi ve hasretin artmasını sağlayacaktır.

Peygamberimizin hayatına baktığımızda beraber şunları gördük: Peygamber efendimizin hayatının en mahrem anları bile mercek altındaydı, onun hayatı bizlere apaçık ulaşmıştır. Peygamber efendimizin hayatının merkezinde namaz vardı. Namaz onun hayatının bölümlerini birbirine bağlıyordu. Bu namazlar arasından gece namazı Peygamberimizin için en derin namazdı ve en çok orada Rabbine gizlice ibadet ediyordu. Peygamberimiz, geçmiş

ve gelecek günahları bağışlanmış olmasına rağmen insanların en çok istiğfar çekeniydi. Rabbimize zikre çok önem verir, namazlarını ilk vaktinde kılardı. Peygamberimiz hayatı yoğun olmasına rağmen gergin yahut stresli değildi. Hayatı düzenliydi ancak tek düzelikten uzak ve esnekti. Onun hayatı doğal , sade ve samimiydi. Hasır üzerinde uyur, günlerce aç sabahladığı olurdu. Peygamberimiz evinde neşeliydi, hanımları ve ailesiyle sertlikten uzak güzel bir ilişkisi vardı. Peygamberimiz, hayatı zorluklarla ve imtihanlarla dolu olmasına rağmen dünya hayatında mutluydu. Elindeki nimetlere şükrederdi. Peygamberimizin hayatı çok yönlüydü. Hayatının her alanının hakkını verirdi. Özel ve genel tüm işlerini dengeli bir şekilde yürütürdü. Peygamberimizin hayatını anlamaya çalıştığımız bu yazıda hiç şüphesiz kifayetsiz kaldığımız birçok nokta var. Onun hayatını, ağızından eksik olmayan dualarını, hayatıyla bize bıraktığı dersleri yazmaya kalksak kağıtlar eksik, ferasetler yetersiz kalacaktır.

Bu yazının yazılmasında kaynak olarak kullanılan, Abdülvehhab et-Tariri'nin Peygamberimizin Bir Günü adlı kitaptan faydalanmak bizlere daha etraflıca bilgi sunacaktır.

Şunu unutmamak gerekir ki Peygamberimiz sayısız sıkıntılara katlanmış, ambargoya uğramış, at üstünde düşman karşısında günler geçirmiş, günlerce aç olarak sabahlamıştır. Ancak her ne olursa olsun, Peygamberimiz bizlere hayatını kendi hayatımıza model olarak alabileceğimiz bir örneklik sunmuştur; ambargoya uğramasak, cihat meydanında olmasak dahi. Bizlerin hayal bile edemeyeceği sıkıntılara katlanırken mutlu, huzurlu, stressiz ve günlerini verimli bir şekilde geçiren bir Peygamberimiz varken, bize üç beden büyük gelen konfor alanımızda hâlâ mutsuz, panik halinde ve tembelsek sorunun çağımızda olmadığı açıktır. Peygamberimizin hayata baktığı gözlüklerle hayata bakmamamız ve onu anlamayışımız günlerimizdeki bereketsizliğin nedenidir. O'nu daha iyi anlamak ve hayatlarımızı onun hayatına benzetebilmek için hiç şüphesiz onu daha yakından tanımamız gereklidir. Bu hedefe yönelik ileri okumalar Peygamberimizi tanımayı ve ona benzemeyi getirecektir.

Fethin Rahlesinde

Ayşe Gül Yıldız

Tarihsel vakıalar Peygamberimizin üzerinden ele almaya başladığımız vakit her biri bir mektebe dönüşür. Çünkü Rasullullah hareketleri, sözleri, kararları ile Allah'ın gözetimi altındaydı. Bu yüzden sahabe O'nu dikkatle izler, gelecek heybesine bir pay koyarak yürümeye devam ederdi. Bizler de rivayetler üzerinden O'nu dikkatle seyretmekle mükellefiz. Hayattaki çıkmazları O'nun sünnetinin bir kandil gibi aydınlattığını tecrübe etmeyenimiz yoktur. Gelin, bugün de gözlerimizi Hicri 8. yıla çevirelim.

Fethin hazırlıklarını pek çok savaşta olduğu gibi büyük bir gizlilikle yürütüyordu Allah'ın Resulü. Fethin müjdesini almasına rağmen dünyevi gayretini ortaya koymaktan tek bir an çekinmiyordu. Hazırlıklar gizliydi, çünkü savaş ya da kan çıksın istemiyordu kutlu belde. Amaç intikam, üstünlük değil Allah'ın davasını yaymaktı. Nerenin fethedileceğinin anlaşılmasında için Şam'a da 200 kişilik bir grup göndermişti. Herkesin aklında fetih için kuzey bölgesi vardı; bu noktada O'nun siyasi dehasına, eksiksiz tevekkülüne hayran olmamak elde değildi. Yolda yaşananların her biri bir ders niteliğindeydi. Uyuyan köpekleri ve yavrularını uyandırmamak için istikametini değiştirdi 1400 yıl sonra Allah'ın yarattıklarına hürmet noktasına bize ışık olmaya devam edecekti. Habbab bin Eret'in ailesini korumak için yoldayken Mekke'ye haber göndermeye çalışması bize hata yapan insanlara nasıl yaklaşmamız gerektiği konusunda da çok şey öğretecekti. Allah'ın Resulü durumdan vahiyle haberdar olmasına rağmen Habbab'ı yanına çağırdı, onu dinledi. Böyle büyük bir suçun cezasının ölüm olması gerektiğini düşünüyordu sahabe. Ama Allah Resulü Habbab'ın bunu ailesini korumak için yaptığını anladı, onun kalbindeki i-

manı gördü ve onu bağışladı. En ufak hatasında insanları harcayan, linç eden, yok sayan, hatasını sürekli hatırlatıp diğer insanların arasında yayan, adam yetiştirmenin zahmetini bilmeden onları harcayan modern toplumların buradan alacağı çok ders vardı. Ve uzun bir yolun ardından dünyanın en kansasız fethi gerçekleşti. Zulüm yaparak geçerdikleri yılların ardından Mekke halkı çok endişeliydi. Allah Resulü kendi adına bir dava gütmemekle birlikte Allah'ın davası konusunda tavizsizdi. Mekke halkının rahatsızlığına rağmen Kabe'yi putlardan temizledi. Her türlü ayırımın karşısında olduğunun ve üstünlüğü sadece takvaya verdiğini bir kez daha belirtmek için Bilal'e (r.a.) Kabe'nin çatısında fetih ezanı okuttu. Derdi öldürmek, yıkmak, yok etmek değil gönüllerde iman ateşini yakmaktı. Herhangi bir kavmiyetçilik davasında değildi, bu yüzden Kabe'nin anahtarlarını emaneti ehil olana verin düsturunca Ümeyyoğullarına verdi. Çıkarıldığı beldeye hasretle geçen onlarca yılın ardından dilinde istiğfar ve hamd, gözlerinde yaş, büyük bir tevazuyla girdi. Eski defterleri açmak, hataları ortaya çıkarmak, insanların onuruna hakaret etmek hiçbir zaman adeti olmamıştı. Mücadelesi ne kadar zor ve çetrefilli olsa da asla küfrün artışına kapı açmıyordu. Peki günümüzde Müslümanlar özellikle sosyal medyada hamasetle etrafa saldırıp karşı tarafın imanının arttığı değil daha çok küfre yöneldiği bir mücadeleyle bu dini temsil ettiklerini mi düşünüyorlar? Allah Resulü'nün mücadele edişinden almamız gereken çok şey var ama evvela O'nun izzetini görmemiz lazım. İzzet, kibir üstünlük değil vakar, sükunet, sabır ve akıldır.

Ahir Zamanda Genç Olmak

Ayşenur Koç

Dünya ile başlıyor hikayemiz... Hatta biraz daha geriye gidersek Hz. Adem ve Hz. Havva ile başlıyor serüven. Sebebinin ne olduğunu yüce Mevla'nın bilmesiyle birlikte şeytanın sesine kulak veriyorlar ve ardından insanoğlu imtihanlar ile tanışıyor. Kendisi için tahsis edilmiş dünyada, binlerce nimetlerin önüne sunulduğu insana kendisinden kulluğunu ifa etmesi, ahirette de karşılığını göreceği davranışların olduğu belirtiliyor. Hz. Adem'den bu yana insanoğluna hakiki ve samimi kulluğunun karşısında cennet vaat ediliyor, yaptıkları kötülükler karşısında karşılığını göreceği bir cehennem. Peki bu cehennem ya da cennet ya da imtihanlar ya da nefis ya da şeytan bunlar tam olarak hangi zaman diliminde, kimlere ne şekilde vaat ediliyor? Hz. Âdem ile başlayan ilk insanlık dönemlerinde mi, Hz. İbrahim'in hakkı savunmak uğruna ateşe atıldığı zamanda mı, Taifte Allah'ın habibim diye seslendiği Resulü taşlanırken mi yoksa ahir zamanda bin bir türlü nefsanî arzularla etrafı çevrilen gencin döneminde mi? Bizim çoğu zaman görmezden gelmek istediğimiz, modern dünyanın bakışıyla gözlerimizi kapadığımız bir gerçek olan ilk insandan son insana vaat edilen cennet de cehennem de insanın var olma gayesinin sebebi olduğu kulluğun getirdiği imtihan da insanla birlikte aynı şekilde, değişmeden süregelen ve süregelenmeye de devam edecek. Ve bununla birlikte nefsin arzuları ile şeytanın yol arkadaşlığı da...

Bizler genç bir ümmetiz bu kurulu dünya düzeninde. Hangi genç, gençlik dediğinizi duyar gibiyim? Allah cennete gireceklerini müjdelediği aşerei mübeşşereden on güzel insandan yedisi cennetle müjdelendiklerinde genç yaşlarındaydı, keza Hz. Ebubekir ve Hz. Ömer'e komutanlık edip Resulullah'ın emriyle Bizans'a sefer düzenleyen Üsâme de, ardından İstanbul'u fetheden Fatih

de, evrensel çapta ilk eserlerini yazmaya başlayan Suyuti de, birkaç kahvehane ile başlayıp tüm dünya Müslümanlarını kuşatacak projesini ortaya koyduğunda Hasan el Benna da... Ve daha yüzlercesinin örneğini asrı saadetten günümüze kadar sayabiliriz. Kanı deli akan, enerjisiyle sancağı önde büyük bir hevesle taşıyan genç, Resulallah'ın (s.a.v.) döneminden günümüze kadar insanlığın umudu olmuş ve dahi kıyamete kadar da umut olmaya devam edecektir. İnsanlığa ve ümmete umut ışıklarını yakan bu gençliğin ateşini söndürmek üzere de harekete geçip kıyamete kadar peşinden bırakmayacağını dile getiren şeytanın planları da bu umutlar üzerindedir şüphesiz. Resulallah için değerli olan genç, batılın hükümdarlığını eda etmesine yol açacağından şeytan için de çok değerlidir. Hz. Adem'in zamanında da, asrı saadet zamanında da, ahir zamanda da, kıyametin çokça yaklaştığı zamanda da şeytan planlarını devam ettirmede farklılaşmadığı gibi bu zaman değişimleri gencin içerisinde bulunduğu çağdan ötürü çaresizliğe düşmesi için bir sebep olmamalıdır.

Ahir zamanda genç olmak... Ne ilk insanların olduğu gençlikte ne de son insanlığın olacağı gençlikte değişen hiçbir şey olmayacaktır. Yüce mevla kullarını aynı cennete aynı değerle davet ediyor. Habil ile Kabil'in davet edildiği yer ile gelecek olan son insanın davet edildiği yer aynı cennet... Farklılaşan tek nokta ise imtihanlarıdır kullarının. Kimisi putperest nesille, kimisi servetiyle, kimisi mevkisiyle, kimisi başarısıyla, kimisi internet ağlarıyla... Habil ve Kabil'den süregelen imtihanın dozajı ile ahir zamanda internet ağlarına yakalanmış gencin imtihanının dozajı da aynıdır. Şüphesiz Allah mutlak adalet sahibidir, herkese adil davranmıştır ve herkes aynı imtihana tabii tutulmuştur. Bizler imtihanların isimleri, renkleri, formları değiştiği için algılarımızla farklı imtihanlar olarak görmekteyiz.

Şu zaman, şu an; hangi an ve zamansa bir mümin olarak o zamanın imtihanına hazır olmamız gerekmekte. Şu zamanın imtihanına ağır dersek geçmişe dönüp baktığımızda nefsin yenik düşenlerin imtihanını görmezden gelmiş olmayacak mıyız? Üzerinde karar kılmamız gereken asıl mesele ise kışkırtıcı nefsanî arzulara gerek olmadan şeytanın seslenişine kulak verenlerin en basit şeyden bile her türlü kötülüğü kendisini bırakması bariz şekilde olacaktır hiç kuşkusuz. Dolayısıyla biz çağımızın imtihanının zorluklarından bahsederek sadece

kendi nefsimizi rahatlatma çabalarına girmekten başka bir şey yapmıyoruz. Yüce Allah'ın biz sevgili kullarına gönderdiği habibi yıllar öncesinden bizlere, ahir zamanda olacak sıkıntılara karşı uyarılar yapmıştır. Alkolün en küçük birimlerimize dahi girip kişisel günlük eşyalarımız haline gelecek olması, domuzun tezgahlarımızda sofralarımızda olacağı, kumar için belirli mekanlara gerek kalmadan elimizdeki telefonda birkaç tuş ile erişim sağlayacak olmamız, gündüz mümin olarak çıkıp akşam imanımızı kaybedecek şekilde eve dönecek olacağımız ve daha onlarcasının sahih kaynaklar yoluyla Peygamberimizin (s.a.v.) yıllar öncesinden ikazları bize ulaşmıştır. Evet, ahir zaman diye bir problem var ama imanıyla dünyaya veda edip ahirete gönül rahatlığı ile ulaşmak isteyenler için de yukarıda bahsettiğimiz örnekler ve daha nicelerinde dikkat edilmesi gereken meseleleri bildirmiştir.

Evet, ahir zaman genci de vardır! Bu problemlere, kaygan zeminlere karşı direnen, dik duran gençlerin olacağını; ahir zaman bilgileri veren Peygamberimiz 'den (s.a.v.) öğreniyoruz. Hadisler bağlamında ele alacağımız örnekler üzerinden bakalım konuya biraz da. Kur'an hafızlarının olmayacağını değil; tam tersi Kur'an'ı okuyup imanını gırtlaklarından öteye geçiremeyecek olanlardan bahsediliyor. Sorun Kur'an'ı okumayacakları, ezberlemeyecekleri değil Kur'an'ı kalplerine ve zihinlerine geçiremeyecek olmaları. Camilerin boş olacağından değil; tam tersi mescitlerde toplanılacağından, namaz kılınacağından fakat içlerinde mümin bulunmayacağından bahsediliyor. O halde sorun camilerin boş kalması değil, içlerinin dolup taşarken içerisinde camiye imar edecek kişilerin bulunmamasıdır. Camilerin asıl görevi yeryüzünde Allah'ın dininin ayakta kalmasıdır; kalplerinde ve amellerinde imanı kucaklayıp şeytanın davetlerini reddederek insanların saf tutmasını sağlamaktır asıl sorun... Zaman hadis hafızı olmak değil, içinde yaşadığımız çağda ne ilim öğrenmek ne kitap haline getirilmiş hadisleri ezberlemek sorun değil. Asıl sorun var olunan çağda yapılamayacakları yapabilme gayesi ve gayreti gütmektir. Asıl sorun yüzlerce hadisi ezberlemek değil, kıyamete doğru bir hadisi şerif için onlarca belki de tüm zevklerinden feragat eden peygamberine teslim olmuş sahabe olmaktır, Enes bin Malik olmaktır. Bu noktaya gelebilirsek eğer ahir zamanın kazanan gençlerinden oluruz. Çağın gerektirdiklerine göre değil İslam'ın emirlerine göre yaşamak ve yaşatmaktır ahir zamanda genç olmak, Müslüman olmak. Karşımıza bir seçenek çıktığında Rabbim hangisinden razı olurdu diyebilmektir. Hangi seçimi yapar ya da taviz veririm bana davetiye çı-

karan şeytanın sesine kulak vermiş olurum diye düşünüp heves ve hevalara bırakmamaktır kendini. Kendisine bir hayr, Müslüman olmak. Karşımıza bir seçenek çıktığında Rabbim hangisinden razı olurdu diyebilmektir. Hangi seçimi yapar ya da taviz veririm bana davetiye çıkaran şeytanın sesine kulak vermiş olurum diye düşünüp heves ve hevalara bırakmamaktır kendini. Kendisine bir hayr, güzellik, başarı geldiğinde alçakgönüllülükle şükredip Allah'tan geldiğini bilmektir; kendisine yanıt verilmediğini görünce bunun da Allah'tan geldiğini bilip hamd edip teslimiyetle beklemek ve emek vermeye devam etmektir. Dört bir yanında nefsanî arzuların çekiciliğini elinin tersiyle itip cenneti arzulamak için gayret etmektir. Sadece Kur'an'ın hükümlerini değil, Allah'ın habibinin öğretilerini de en küçüğünden en büyüğüne yaşamına yerleştirmiş; dostlarının ve ailesinin onun öğrettiklerini uygularken nasıl en güzel şekilde ben de uygulayabilirim gayretlerini örnek alarak uygulayabilmektir. Allah'ın adı anıldığında yürekleri titreyip, ayetleri okunduğunda ise imanları arttırılanlardır. Yalnızca rablerine güvenmektir ahir zamanda genç olmak...

Çağın Fatıma Muhammed el-Fihri el-Kureys'i olmaktır, Rufeyde bint Sa'd olmaktır, Hz. Hatice'si olmaktır. Çağın Halid bin Velid'i olmaktır, Fatih'i olmaktır, Malcolm'u olmaktır ve daha isimlerini hayırla anmakla bitiremeyeceğimiz niceleri olmaktır... İman edip, salih ameller işleyip, birbirimize hakkı ve sabrı tavsiye edip kurtuluşa ermek ümidi ve duasıyla...

Samimiyet ve ümitle, selamette...

Hadisler Işığında Çocuk Yetiştirme Âhlakı

Ayşenur Kale

Çocuk yetiştirme, bir toplumun geleceğini şekillendiren en önemli görevlerden biridir. İslam dininde çocuk yetiştirme konusunda ahlaki değerlerin önemi büyüktür. Peygamberimiz Hz. Muhammed (sav), çocuk yetiştirmeye dair birçok tavsiye ve öğütte bulunmuş ve bizlere hayatından güzel örnekler sunmuştur. Hadislerde yer alan bu değerli öğretiler, ailelerin çocuklarını doğru bir şekilde yetiştirmelerine rehberlik eder. İslam dininde ebeveynler çocuklarının dinî ve ahlaki gelişiminden birinci derecede mesul kabul edilmişlerdir. Nitekim Hz. Peygamber “Her doğan fitrat üzere doğar sonra anne babası onu Yahudi yahut Hristiyan veya Mecûsî yapar.” ifadesiyle, fitrat hadisinde bu noktaya işaret etmiştir. Ahlak noktasında da anne babanın örneğinin önemine dikkat çekmiş, şaka yollu da olsa çocuklara yalan söylenmesini dahi kabul etmemiştir. Nitekim çocuğunu çağırarak kendisine bir şey vereceğini söyleyen, ne vereceği sorulduğunda hurma vereceğini ifade eden anneye Hz. Peygamber’in “Eğer aldatıp da bir şey vermeseydin, sana bir yalan günahı yazılacaktı” diye ikazda bulunması bu noktada çarpıcı bir örnektir. Hz. Peygamber’in hadislerinde, çocukluk dönemine ayrı bir ehemmiyet verildiği görülmektedir. Çocuğun doğumunun hemen ardından sarılacağı malzemedен gıdasına, çocuğa uygulanacak bakıma ve hatta doğum öncesi anne-baba davranışlarına kadar hadislerde birçok konuya temas edilmiştir. Çocuğun bakımıyla ilgili hadislerde daha bebeklik döneminden itibaren çocuğa dikkatle davranıldığı görülmektedir. Hz. Peygamber çocuğa konulacak isim konusunda da hassas davranmıştır. Çocuğa güzel isim konulması çocuğun anne baba üzerindeki haklarından biri olarak kabul edilmiştir. Hz. Peygamber, doğumu takip eden yedinci günde bebeğe isim verilmesini ve onun için akıka kurbanı kesilmesini istemistir. Çocuğa anne karnına düştüğü andan itibaren önem veren ve onu bir birey olarak gören Hz. Peygamber’in, isim konulmasının çok fazla geciktirilmemesini önermiştir. Çocuğa verilecek isim çocuğun kişiliğine etki edeceğinden Hz. Peygamber çocuklara güzel isimler konulmasını istemiştir. Hadiste “Muhakkak ki siz kıyamet günü isimlerinizle ve babalarınızın isimleriyle çağırılacaksınız. O halde (çocuklarınıza) güzel isimler koyun.” (Ebu Dâvûd, “Edeb”, 69) buyrulmuştur. Hz. Peygamber, çocukların dil gelişimi konusunda da özenli davranmıştır. İbn Abbas’tan rivayet edilen bir hadise göre Hz. Peygamber “Çocuklarınızın ağzını ilk olarak Kelime-i tevhid, ‘Lâ ilâhe illallâh’, sözüyle açınız; ölüm anında olanlara ‘Lâ ilâhe illallâh’ sözünü telkin ediniz” buyurmuştur. Efendimizin, çocuğa doğumundan itibaren nasıl davranılması gerektiği noktasındaki uygulamaları hem yaşamış olduğu döneme hem de sonraki dönemlere ışık tutmuştur. Nitekim kaynaklarda, İslamiyet’in doğduğu dönemde Arap yarımadasında çocuklara iyi muamele

edilmediği yönünde bilgiler yer almaktadır.

Peygamberimizin uygulamaları, söz konusu dönemde çocuğa yönelik farkındalık oluşturmuştur. Yenidoğan çocuk için sadaka verilmesi, şükür amaçlı akıka kurbanı kesilmesi, çocuk doğduğu için dua edilmesi, güzel isim konulması gerektiğini kendi hayatı süresince pek çok örnekle göstermiştir. Çocuğun doğumunun mutluluk ve şükür sebebi olduğunu hem söz hem de fiilleriyle ortaya koymuştur. Hz. Peygamber çocukların sevgi ihtiyacını da dikkate almış ve onlara yönelik ölçülü bir sevgi gösterilmesi gerektiğini ahabına anlatmıştır. Nitekim Kur’an-ı Kerim’de de ebeveynde kendini gösteren, çocuğa yönelik derin sevginin insandaki fitrî duygulardan biri olduğu ifade edilmekte; bununla birlikte çocuklara yönelik ölçsüz sevginin insanı aslı gayesinden uzaklaştırabileceğine, bu türden bir sevginin sorumlulukların ihmaline neden olabileceğine dikkat çekmektedir. Çocuğa yönelik ölçülü bir sevginin onun kişilik gelişimine olan olumlu etkisi dikkate alındığında Hz. Peygamber’in bu konudaki tavsiyelerinin ne kadar önemli olduğu kolaylıkla anlaşılabilir. Hz. Peygamber’in hadislerinde çocuğa nasıl sevgi ve şefkat gösterilmesi gerektiği konusunda birçok örneğe ve sahabelerine yönelik uyarılara rastlamak mümkündür. Nitekim bir gün Hz. Peygamber torunu Hasan’ı öptüğü sırada yanında Araplar arasında önemli bir mevkiye sahip olan Temîm Kabilesi’nin reislerinden Akra b. Hâbis oturmaktaydı. Akra şöyle dedi: “Benim on çocuğum var ama hiçbirini öpmüş değilim.” Bunun üzerine Hz. Peygamber ona bakmış ve ardından şöyle cevap vermiştir: “Merhamet etmeyene merhamet edilmez.” (Buhârî, “Edeb”, 18) Peygamberlik gibi ağır bir sorumluluğu olmasına karşın o, çocukları ihmal etmemiş, hasta olan çocuğu ziyaret etmiş, onları muhatap almış, oyun oynayan çocuklarla karşılaştığında selam vermiş ve sarılıp öpmüştür. Benzer bir tavrı himayesindeki çocuklara karşı da sergilemiştir. Çok küçük yaştan itibaren Hz. Peygamber’in himayesinde bulunan Enes b. Mâlik’e Hz. Peygamber “Oğlum” şeklinde hitap etmiş, ona zorlanacağı bir işi vermekten kaçınmış ve yapmadığı bir iş için onu hiçbir zaman azarlamamıştır. Hz. Peygamber çocukluk döneminde yeri büyük olan oyunu da es geçmemiştir. Çocuklar için oyunu adeta bir hak, temel bir ihtiyaç olarak görmüş, namazda dahi torunlarının oyun taleplerini büyük bir hoşgörüyle karşılamıştır. Gerek kendi torunlarıyla gerekse ahabın çocuklarıyla şakalaşmış, kimi zaman oyunlarına dahi iştirak etmiştir. Bu minvalde “Kimin çocuğu varsa onunla çocuklaşsın.” buyurarak anne babalara çocuklarının ihtiyaçlarını dikkate almalarını ve onlara, çocukların seviyelerine inerek muamelede bulunmalarını tavsiye etmiştir. Kendisi de çocuklarla çocuklaşmış, oyunlar oynamış; bu davranışını toplumun önünde sergilemekten de

çekinmemiştir. Çevresindekilere çocukluğun ayrı bir dönem olduğunu ve bu dönemde çocukların farklı ihtiyaçlarının bulunduğunu göstermeye çabalamıştır ki bu ihtiyaçların başlıcalarından biri de hiç şüphesiz oyundur.

Hiz. Peygamber torunları Hasan ve Hüseyin'i; ayrıca yakınında bulunan çocukları oyun oynamaları için sokağa göndermiş, başka çocuklarla oynamaya teşvik etmiş; yolda oyun oynayan çocukları gördüğü zaman onlara selam vererek sevgisini göstermiş ve torunlarını sokakta oynar halde gördüğünde hiç mâni olmamıştır. Hiz. Peygamber, Nuğayr isimli kuşu olan Enes b. Mâlik'in küçük kardeşi Ebû Umeyr ile "Yâ Ebâ Umeyr! Ne yaptı Nuğayr!" diyerek şakalaşmıştır. "Hiz. Peygamber Hasan'ı omuzlarında taşıırken sahabeden biri Hasan'a 'ne iyi bir bineğe binmişsin' dediğinde Hiz. Peygamber 've o da ne güzel bir sürücüdür' cevabını vermiştir." Bunların dışında çocukların Hiz. Peygamber'in huzurunda ok atma müsabakası yaptıkları, güreştikleri; Hiz. Peygamber'in çocuklara biniciliğin ve yüzmenin öğretilmesini, yapılan müsabakalara bir izleyici olarak da olsa çocukların da götürülmelerini tavsiye ettiği nakledilmektedir. Bütün bu hadisler dikkate alındığında, Hiz. Peygamber'in çocuklara ve başta oyun olmak üzere onların ihtiyaçlarına karşı ne denli özenli davrandığı rahatlıkla görülecektir. Bireyin farklı yönlerden sürekli ve hızlı bir gelişim içinde olduğu, şahsiyetinin şekillendiği çocukluk döneminde eğitim önemli bir yere sahiptir. İslam'ın teşekkül dönemine bakıldığında erkek ve kız çocuk ayrımı yapılmadan her Müslümanın eğitim alması bir hak olarak görülmüş, bir başka ifadeyle anne babalara çocukları için bu hakkı kullandırma sorumluluğu getirilmiştir. Çocuğun eğitimi onu tanımak ve fark etmekle başlayan bir süreçtir. Çocukla çocuklaşma, insanlarla akılları ölçüsünde konuşma yönündeki nebevî ilke ve tavsiyeler, o dönemin koşullarında, çocuğun eğitimiyle ilgili psikolojik farkındalığın oldukça yüksek olduğunu göstermektedir. Nitekim erken dönemlerden itibaren çocukların eğitimi için oluşturulan "küttab" tarzı yapılar da çocukların eğitiminin ayrı bir kategori olarak değerlendirildiğinin ifadesidir. İslam toplumlarında erken dönemlerden itibaren çocuklara tahsis edilmiş eğitim kurumlarının oluşturulması çocukların eğitimi açısından bir dönüm noktası olarak değerlendirilebilir. Tüm bunlar dikkate alındığında efendimizin hadislerinden çocuk yetiştirme ahlakı üzerine şu mesajları alabiliriz;

Sevgi ve Şefkat: Peygamberimiz, çocuklarımıza sevgi ve şefkatle yaklaşmamızı öğütlemiştir. Çocuklarımıza sevgiyle yaklaşmak, onları anlamak ve duygusal ihtiyaçlarını karşılamak, sağlıklı bir ruh gelişimine katkı sağlar.

Sabır ve Hoşgörü: Çocuk yetiştirme sürecinde sabır ve hoşgörü önemli bir tutumdur. Peygamberimiz sabır konusunda şöyle buyurmuştur: "Sabır imandandır." Çocuklarımızın hatalarını anlayışla karşılamalı, onları düzeltmeye yönlendirmeli ve sabırla rehberlik etmeliyiz. Sabırlı ve hoşgörülü bir şekilde davranmak, çocuklarımızın gelişimini destekler ve onlara güven verir.

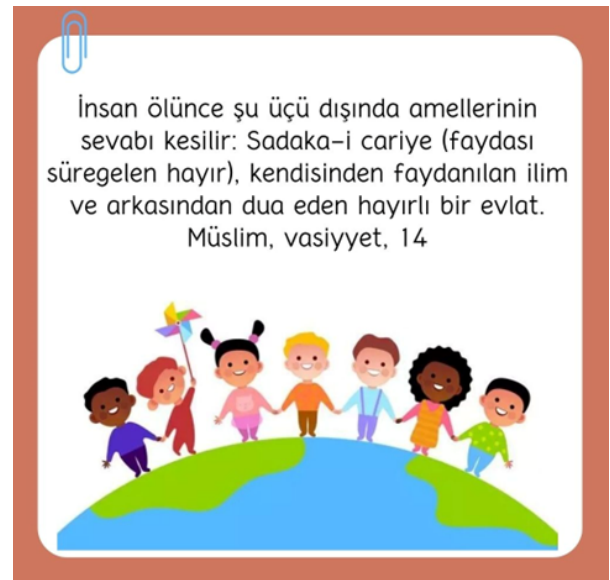
İletişim ve Dinleme: Çocuklarımızı doğru bir şekilde yetiştirmek için onlarla etkili iletişim kurmalı ve onları dinlemeliyiz. Peygamberimiz şöyle buyurmuştur: "Kişi kendisine, ev halkına ve çocuklarına hürmette bulunsun." Çocuklarımızın duygularını anlamak, onlarla empati kurmak ve onları dinlemek, onların özgüvenlerini artırır ve doğru yönlendirme sağlar.

Eğitim ve Bilgi: İslam, eğitimi ve bilgiyi önemseyen bir dindir. Peygamberimiz eğitim konusunda şöyle buyurmuştur: "İlim, her Müslüman erkek ve kadına farzdır." Çocuklarımızı doğru bir şekilde yetiştirmek için onlara İslami değerleri öğretmeli ve onlara doğru bilgiyi aktarmalıyız.

Örnek Olmak: Çocuklar, çevrelerindeki yetişkinlerin davranışlarını taklit ederler. Peygamberimiz bu konuda şöyle buyurmuştur: "En hayırlı öğüt, insanlara en güzel örnek olanlardır." Çocuklarımıza doğru davranışları öğretmek için öncelikle kendimiz doğru birer örnek olmalıyız. İslami değerleri yaşayan bir şekilde hareket etmek, onların ahlaki gelişimine katkı sağlar.

İbadet ve Dini Uygulamalar: Çocukları, ibadet ve dini uygulamalarla tanıştırmak, onların manevî gelişimine katkı sağlar. Peygamberimiz şöyle buyurmuştur: "Çocuğunuza namazı on yaşında öğretin." Çocuklarımıza namaz, oruç, zekât gibi temel ibadetleri öğretmek ve onları bu konuda teşvik etmek, onların ahlaki değerlerle donanmalarını sağlar.

Çocuklarımızı İslami ahlakla yetiştirmek için her ebeveynin, hadislerden örnek alarak günlük hayatta uygulayabileceği adımlar atması önemlidir. Bunlar arasında sevgi dolu bir iletişim kurmak, örnek olmak, doğru ve yanlış öğretmek, sabırlı olmak, adaletli davranmak, ibadetlere teşvik etmek, yardımseverlik ve paylaşma değerlerini aşlamak gibi pek çok etkili yöntem bulunmaktadır. Unutmayalım ki çocuk yetiştirmek ahlaki bir sorumluluktur ve biz müslümanlar olarak bu sorumluluğu en iyi şekilde yerine getirmek için peygamberimizin hayatındaki uygulamaları örnek almalı ve bunları uygulamalıyız.

İslam'da Nebvî Ahlak Vechesinden Siyaset Tasavvuruna Bir Bakış

Şükriye Hafsa Bayır

“Yeryüzündeki Saltanatı Daim Olası Hükümdar Efendimize Övgüdür” [1]

Nizâmülmülk, Siyâsetnamesi'ne böyle başlar; devrin hükümdarı Melikşâh'ı metheder, dizer özgü sözlerini ona. Zira Emirler Emiri'dir o, devrin mülkü ona nasib olmuş, mirası o devralmıştır. Mirası nasib eden ve tüm mülklerin sahibi olan da Allah (c.c)'tır. Devirler ise ilahi kanunun mülkündedir, ilahi kanun da O'nun katındadır. Yaratmaya muktedir,nefsü'l-emrdir, tahakkuku kendiliğinden olandır. Yaratılanlar, O'ndan bir cüz, Nebi ise cüzlerin yaratılmasına vesile olandır.

“Devlet, bir hükmün saltanat ve otoritesinin, mazharı olan eşyada ortaya çıkmasıdır.” [2] Yaratıcının kainatla muhatablığı, önce onu var edişiyse olagelir. Mebde ile başlar ve dahi tüm mahlukat neticesinde mazhar olur. İnsan, ilk mutlak fark edişini ‘eşya’yla tecrübe eder. Bu tecrübe ki insana kesretten vahdete gidişinin sırrını verir. Sır, Kitab'da, vahyi getirendedir. Vahiy, tüm sırlanmış kapıları açar, Hakk'ın birliğini alemin mertebelerinde gösterir. Biteviye, Mebde'ye kadar devam edecektir Nebi'nin güzel ahlakı üzerine tesis edilen bu dinin nizamı. Nebi'nin ahlakı ise, bizzat Rabbi tarafından verilmiştir. Öyle ki, alemlerin yaratılmasına vesiledir. Rabb'inin yeryüzündeki tezahürü olarak, O, hakikatin bilgisine sahip olarak en mükemmel düzene vekil olarak gelmiştir. Kelamî gelenekte de zikredilen odur ki eşyanın sırrını keşfetme arzusu da, doğuşu itibariyle bu düzene oturur.

İbn Kemmüne'ye göre insanın ahlâklı bir varlık haline gelmesi eylem gücünün bedensel güçler üzerinde tasarrufta bulunmasıyla gerçekleşmektedir. Böylece vücuda gelen ahlak, bir tür maddi ve manevi varlığa buyurganlık, hakimiyet ve muhataptır. Nebevi ahlakın miras bıraktığı Kur'an misaliyle de böylece nefse hakimiyet ve ardından tebaaya hakimiyetin geldiğini öne sürebiliriz. Fakat, Tevhid'i anlamak insanın önce kendi nefsinin anlamasıyla olur. Maverdi'de geçtiği üzere “Nefsini yönetmeye başlayan kişi insanları yönetmeyi idrak eder.” Dünya da elbet bu hükme tabi, fiiliyatında bu vahdet-i vücûd nazariyesiyle taalluk etmiştir. “Zillullâhi fi'l-arzayn”[3] vasfıyla nitelendirilen İslam hükümdarları da bu düsturla hareket etme gayretini göstermiş, Efendimiz'e mazhar bu âlemi, ‘imamet’ mirasıyla yönetmişlerdir.

Tasavvufî düşüncedeki varlık mertebeleri, kesret-tevhid ilişkisi dolayısıyla bu şekilde örgütlendiği ve devlet mekanizmalarının böylece bina edildiği söylenebilir. Durumun te'vilinde görürüz ki: “Sultan ancak kendi mertebesinde sultan olarak temaşa edilir.(...) Sultanlık suret değil, mertebededir.”[4] Bu ifadeyle işaret edilen de şüphesiz, devlet mertebeleriyle (merâtibu'd-devlet) kastedilendir. Devlet mertebesinde temaşa edilebilen ‘sultan’ kavramı, elbette bize nebevi ahlaktaki siyaset düşüncesinden haber verir. ‘Sultan’, aldığı ilahi yetkiyle, o mertebedeki herkesin eriştiği gibi, ilahi düzenin beşeri muhafazasını ellerinde ve dahi dilinde tutar. Makamı itibariyle onu tanıyabiliriz, insan nefsi de bu makamlarla kaimdir. Bir diğer deyişle, bu öyle bir birlikteliktir ki, eşya, insan ve yahut alemin tüm mertebelerinde Hakk'ın zuhuru içredir. Gerçek nur dışındaki her şey O'nun nurunun yansımasıdır.[5]

Gelmeyeydün âleme sen halk olınmazdı cihân/ Dostlığına yaradıldı ey Nebiyy-i Muhterem
Niyâzi-i Mısıri

[1] Nizâmülmülk'ün 1092'de tamamladığı Siyasetnâme adlı eserinin I. Faslı.

[2] Özkan ÖZTÜRK, *Varlık ve Devlet: İsmail Hakkı Bursevî'de Merâtibu'l-Vücûd Teorisi ve Siyaset*, 2020, Tarihten Günümüze Sûfî-Siyaset İlişkileri, Editörler: Salih Çift, Takyettin Karakaya, Ensar Yayınları.

[3] Allah (c.c.)'ın iki cihânda gölgesi.

[4] Özkan ÖZTÜRK, *Tasavvufî Düşüncede İlahi İsimlerin Fiilleri Olarak Siyaset*, Teklif Dergisi, 2023, 07, 136,146.

[5] Müstakim ARICI, *İbn Kemmüne'nin Ahlâk ve Siyaset Düşüncesi*, İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 2011, 24, 41-78,

1.- 7. Yüzyılda Sahabe ve Hadis Rivayeti

Büşra Tekin

Eski anlamındaki "kadım" kelimesinin zıddı olan "hadıs" kelimesi (çoğulu ehâdis), tahdıs masdarından isim olup "haber" mânasına gelir. İnsana uyanıkken veya uykuda duyurulmak yahut vahyedilmek suretiyle iletilen her söze, ayrıca anlatılan kıssaya ve yapılan konuşmaya da hadis denmektedir. İslamiyet ile birlikte Rasulullah'ın sözlerine, fiillerine ve tasvip ettiği şeylere denmiştir.

Hadislerin Sınıflandırması

Sahih Hadis: Resulullah (s.a.v)'a ait olduğuna teknik açıdan herhangi bir şüphe ve tereddüt bulunmayan hadis demektir.

Hasen Hadis: Adalet cihetiyle sağlam olmakla beraber zabt yönünden bazı zaafırları bulunan ravi yada ravilerin bulunduğu senede sahip olan hadistir.

Zayıf Hadis: Hadis ravileri, sahih ve hasen hadis ravilerinin vasıflarını taşımayan hadislerdir.

Mevzu Hadis: Uydurulmuş ve hadis diye ortaya atılmış sözdür.

Sahabe ve Hadis Rivayeti

Sahabe, İslam peygamberi Muhammed'in (s.a.v) zamanında ona inanıp Müslüman olan ve onunla birlikte yaşayan kişilere verilen addır. Sahabe, hadisleri rivayet eden kişilere göre iki gruba ayrılır:

- 1) **Muksirun:** Binden fazla hadis rivayet eden sahabelere denir ve toplamda yedi sahabelden oluşur.
- 2) **Mukillun:** Binden az hadis rivayet eden sahabelerdir.

Hadis İlminin Ortaya Çıkışı

Hadis ilmi, sahabeler arasında başlangıçta iki önemli sebeple ortaya çıkmıştır:

1. **Tebliğ Görevi:** Sahabeler, gelen vahiyi öğrenmek için gösterdikleri çaba, onu yaşama ve onunla amel etme içindir. Sahabeler, Hz. Peygamber'in sözlerini, fiillerini ve onayladığı şeyleri öğrenerek, bu bilgileri diğer insanlara aktarmanın sünnetin yayılmasına ve yaşanmasına yardımcı olacağını düşünmüşlerdir.

2. **Peygambere Yalan İsnad Etmemeye Dikkat Edilmesi:** Hz. Peygamber, "Bile bile her kim bana isnad ederek yalan uydurursa cehennemdeki yerini hazırlasın" şeklinde bir uyarıda bulunmuştur. Bu uyarı, Hz. Peygamber'in söylemediği bir sözü rivayet etmeme dikkatini vurgulamaktadır. Bu uyarı, tam olarak hadis uydurmalarını önleyememiş olsa da, böyle yanlış bilgilerin yayılmasını engellemek için bir sebep olmuştur. Birçok sahabe, bu uyarıyı dikkate alarak hadis rivayet etmekten kaçınmışlardır.

Hadis Rivayeti ve İsnad Sistemi

Hadislerin güvenilirliğini değerlendirmek için isnad sistemi kullanılmıştır. İsnad, hadisi ilk söyleyene kadar ulaşan ravileri sırasıyla saymayı ifade eder.

Bu, hadislerin güvenilirliğini belirlemek için kullanılır. Zıddı irsaldır yani hadisi bir vasıta olmadan doğrudan söyleyene ulaştırmaktır. İsnad, hadis ilminin üzerinde döndüğü temel bir unsurdur.

Hadislerin Yazıya Geçirilmesi

Hadislerin yazıya geçirilmesi, bilginin korunması ve gelecek nesillere nakledilmesi açısından önemli bir adımdır. İlk başlarda Hz. Peygamber hadislerin yazılmasına izin vermemiş, ancak sünnetin ezberlenemeyecek kadar çoğaldığını gördüğünde yazılmasına müsaade etmiştir.

Bu izin ve yasaklama, Kur'an'dan başka bir şeyin öğrenimine aşırı ilgi gösterilmesi ve Kur'an'ın göz ardı edilme endişesine dayanmaktadır.

Hz. Ebubekir ve Hz. Ömer dönemlerinde de hadisler yazıya geçirilme niyeti bulunmasına rağmen, bu dönemde henüz sistemli bir şekilde gerçekleştirilememiştir. Ancak yeni fetihler ve karşılaşılan zorluklarla birlikte hadislerin yazıya geçirilmesi daha fazla önem kazanmıştır. Bu dönemde mevzu hadisler (uydurma hadisler) ortaya çıkmış ve muhaddisler, bunlarla başa çıkabilmek için isnad ve cerh-tadil metodlarını geliştirmişlerdir.

Sened (hadis zinciri) kullanımı ise birinci asrın sonlarına doğru daha sistemli bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır. Bazı alimler, Hz. Peygamber'in hayatıyla ilgili hadisleri derlemiş, bazıları dini meselelerle ilgili hadisleri bir araya getirmiş ve bazıları da İslam inanç esaslarıyla ilgili rivayetleri kaydetmişlerdir. Sahabeler arasında Hz. Ali, Abdullah b. Amr b. As, Ebû Hüreyre, Abdullah b. Ömer, Câbir b. Abdullah ve Nübeyt b. Şerit'in bazı hadisleri yazdığı sahifelere sahip oldukları bilinmektedir. Özellikle Abdullah b. Amr'ın sahip olduğu sahife, daha fazla hadisi içermektedir ve "eş-Şahîfetü's-şâdika" olarak adlandırılmıştır.

Hadislerin yazıya geçirilmesi birçok fayda sağlamıştır. Bu faydalardan bazıları şunlardır: Şer'i delillerin kaybolmasını engellemiştir. Her bir hadis dolayısıyla Hz. Peygamber'e selatu selam okunması tekrarlanmıştır. Hadislerin yazıya geçirilmesi, Hz. Peygamber'in "Sözümü dinleyip belleyen ve bellediği gibi başkalarına ulaştıranların Allah yüzünü ağartsın" duasına nail olmayı sağlamıştır. Bu süreçte hadislerin yazıya geçirilmesi, İslam ilimlerinin temelini oluşturan siyer, hadis, tefsir, fıkıh, kelam gibi disiplinlerin gelişmesine katkı sağlamıştır. Sahabe arasında yapılan bilgi paylaşımı ve ilim meclislerindeki sohbetler de bu dönemde devam etmiştir.

FİLİSTİN

Džemila Šarenkapić

“Yapılacak o kadar çok şey var ki,” dedi Taha Hoca elindeki bardağı masanın bir tarafından diğerine koyarken, “şunun şöyle yerini değiştirmeniz bile fark edilen bir hareket olacaktır.

Taha Kılınç ile yaptığımız Alem-i İslam söyleşilerimizin Filistin oturumundan en çok akılda kalan buydu belki de, Filistin için yapılacak çok şey olduğu. Böyle diyoruz, fakat tahminimce bir çoğumuz sosyal medyada önümüze gelen onca yürek yakıcı haber, fotoğraf, video karşısında donup kalıyor, ezici bir çaresizlik ve umutsuzluk hissine kapılıyoruz. Yapılacak bu kadar şey var madem, biz bunun neresindeyiz?

“Ne yapmalı?” kısmına geçmeden önce ele almamız gereken en önemli nokta “Ne?” sorusu. Yani yüzleştığımız sorun tam olarak nedir? Evet; bunun bir hak-batıl mücadelesi olduğu ortada, fakat yerimizde saymayı bırakmak istiyorsak yüzeysellikten sıyrılıp meseleyi çok boyutlu olarak incelememiz kaçınılmaz. “Bu sorunun parçası olan taraflar kimler, Filistin deyince nereden bahsediyoruz, meselenin dinamikleri nasıl, ne zamandır süren bir problem bu, tarih zeminini aşındırınca yüzeye neler çıkıyor, daha evvel benzer tablolar ile karşılaşmış mı ve öyleyse ne gibi çözümler sunulmuş...” gibi gibi onlarca sorunun kapısı ancak Filistin meselesinde daha derine inmeyi göze alacak kişiler için açılı-

yor. Şunu kesinlikle bir ilke olarak tutmamız gerek; at koş-turduğumuz alanı tanımamız elzem, aksi takdirde kaş yapayım derken göz çıkarmamız iştten bile değil.

Bilginin getirdiği farkındalığı vurgulamak için Taha Kılınç şu örneği vermiş kitabında; Filistin'deki zulme karşı yapılan protestolarda “Kahrolsun İsrail!” sloganları veya İsrail bayrağının yakılması alışık olduğumuz bir görüntü. Gelin görün ki “İsrail” bizim hürmet ettiğimiz Yakub peygamberin bir diğer ismi iken gördüğümüz yerde tüylerimizi diken diken eden İsrail bayrağındaki 6 köşeli yıldız da Davud peygamberimizin sembol olarak kullandığı yıldız, üstelik görece yakın bir vakte dek İslam mimarisinde çokça kullanılmış. Yani ortada sıcak bir çatışmadan çok daha fazlası var; bir kavram savaşı da söz konusu. Lanetlerimizin hedefi yaptığımız kavramlara dahi dikkat etmemiz gerekiyor, bunlar çok eski olmayan bir vakitte kadim Müslüman medeniyetinden usulca ithal edilmiş, onları bir gün tekrar geri kazanabilecek miyiz, inşallah diyelim.

Filistin meselesinin bir gecede çözülmeyeceği aşıkâr, bu uzun bir süreç ve her birimiz bulunduğumuz mevzide bu sürecin bir parçasıyız. Dolayısıyla “Ne yapmalı?” sorusuna genelleme yapılarak verilecek herhangi bir cevabın tatmin

ÇİZİM: DŽEMILA ŠARENKAPIĆ

edici olacağını düşünmüyorum. Herkesten aynı şeyleri yapması beklenmediği gibi böyle bir şey mümkün de değil. Meselede derinleşip haritası zihninizde şekillenmeye başladıkça eksikleri gedikleri, takviye ihtiyacı olan kısımları kendi özgün perspektifimizden baktığımızda doğal olarak fark etmeye başlayacağımızı umuyorum. Her birimizin şahsına münhasır olarak bahsedilmiş özellikleri, Filistin hakkında bir şeyler yapma niyeti ve bilgi zemini bir araya geldiğinde, Allah'ın izniyle, güzel şeylerin ortaya çıkmaması için bir sebep yok. Bu güzel şey maddi imkanları bol bir iş adamının Kudüs'e gidecek kişileri finanse etmesi, bir yazılımcının nihayetinde Filistin meselesinden sansürlü olarak bahsedilebilecek kaliteli bir sosyal medya platformu tasarlaması olabileceği gibi, orada iftar öncesi dağıtılacak birkaç hurma veya bir çocuğun kendi saf cümleleriyle arkadaşına bu konudan bahsetmesi de olabilir.

Son olarak bu yolda önümüze çıkması pek tabii bazı tehlikelerden de bahsetmekte fayda var: En büyüğü belki de basit meselelerde ayrışıp boğulmak. Filistin sorununun bir yandan da Müslümanları birleştirici bir çekim gücü olma potansiyeli var. Bu değerli potansiyeli eften püften bahanelerle heba etmeyelim olur mu? Alimlerimizin yüzyıllardır bir tefrika konusu yapmadığı görüş farklılıklarını biz büyütüp sorun haline getiriyorsak eğer, bir şeyleri yanlış anlamış olabiliriz. Bir diğer tehlike de Filistin'i belli zamanlarda kaba duyularla yoğun biçimde gündem ederek geri kalan vakitlerde kendi kaderine terk etmemiz olabilir. Duygularımız elbette bizi motive edecek önemli bir faktör, fakat biraz da gerçekçi yaklaşırsak yoğun duygusal anlarda boğulmanın sürece pek de bir faydası olmadığı bir gerçek, özellikle bu duygusal yoğunluk bizi felç edecek düzeydeyse. Filistin yaşamamızın bir parçası haline gelmeli, bunu sürdürebilmek nasıl mümkün olacaksa o şekilde. İtidalli ama devamlı. Öyle bir kıvamda ki çocuklarımız her zaman biraz ötedeki bir diyarda bir gün ziyaret etmeleri gereken bir kardeşleri olduğunu bilsin, harçlığını alırken fark ettirmeden kenara ayırdıkları bir kumbaraları olsun.

Filistin hakkında söylenecek çok şey var, bunlar olsa olsa girizgahın g harfi bile olamaz. Okuyacağız, dinleyeceğiz, izleyeceğiz; gideceğiz, göreceğiz. Bizleri Allah'a şikayet eden Şehid Şeyh Ahmet Yasin ne diyordu mektubunda:

“Yakında bizim büyük ölümlerimizi duyacaksınız, o zaman alınlarımızda şu yazılacak: ‘Bizler direndik! İleri atıldık ve kaçmadık!’”

Allahım bizleri Ümmetin ve Kudüs'ün göz yaşlarına kör, çılgınlıklarına sağır bırakma. Bizleri aklıyla, fikriyle, kalemiyle, malıyla, canıyla ve elindeki tüm imkanlarla yeryüzündeki zulümlere direnen direnişçilerden eyle. İleri atılmak için bizlerden güç, kuvvet ve şuuru eksiltme.

Allahım senden başka galip ve zafer sahibi yoktur. Bizim ise sana varmak dışında başka bir zaferimiz yoktur. Bizleri nefislerimize, nefisleri saptıran şeytana ve şeytanın işbirlikçisi zalimlere karşı muzaffer eyle.

Müslüman Gencin Bir Günü

Elif Deniz

Yeryüzünde günlük hayat sabah gün doğmadan başlar. Şebnemlerin oluşmasından, tomurcukların açılmasına; kuşların ötüşünden, nesimin esmesine varıncaya kadar hemen bütün varlık, kendilerine mahsus dilleriyle gün doğmadan külli bir zikir halkasına otururlar. İşte bu doğanın sessiz çılgınlıkları bize, sabahın erken saatlerinde uyanmanın ve günü bereketli geçirmenin önemini hatırlatır.

İslam öğretilerine göre, sabah erken kalkmak ve günün ilk saatlerini ibadetle geçirmek büyük bir fazilettir. Bu saatlerde doğanın uyanışıyla paralel olarak manevi uyanışımızı da gerçekleştirebiliriz. Çünkü sabahın erken saatleri, sessizlik ve huzurun hüküm sürdüğü anlardır. Yeryüzünde sessizce uyanan varlıkların, kendilerine mahsus dilleriyle yaptığı zikir halkasına biz de katılmalıyız. Bu sessizlik, içsel dinginliğimizi bulmamız ve Allah'la bağlantı kurmamız için mükemmel bir fırsattır. İbadetlerimizi yerine getirirken, zikirlerimizi yaparken veya Kur'an okurken, günün enerjisiyle birlikte ruhumuzu besleyebiliriz. Zira bu, bizi yaratılışa dair derin bir düşünceye sevk eder ve Allah'ın büyüklüğünü daha iyi anlamamızı sağlar.

Sabahın erken saatlerinde uyanmak aynı zamanda bize verimli bir gün geçirmek için önemli bir avantaj sağlar. Zira günün bu erken saatlerinde zihnimiz taze ve enerjikken, yapmamız gereken işlere daha odaklı bir şekilde yaklaşabiliriz. Kendimize zaman ayırabilir, hedeflerimizi belirleyebilir ve planlarımızı yapabiliriz. Bu da bize etkili zaman yönetimi ve üretkenlik konusunda büyük bir destek sağlar. Kendimizi meşgul edecek konulara yönelmek, boş zamanlarımızı üretkenlikle doldurmanın önemli bir parçasıdır. İslam gençlerine, bilim, sanat, edebiyat, teknoloji gibi farklı alanlarda yeteneklerini keşfetmeleri ve geliştirmeleri teşvik eder. Eğitimimize önem vermeli, okul veya üni-

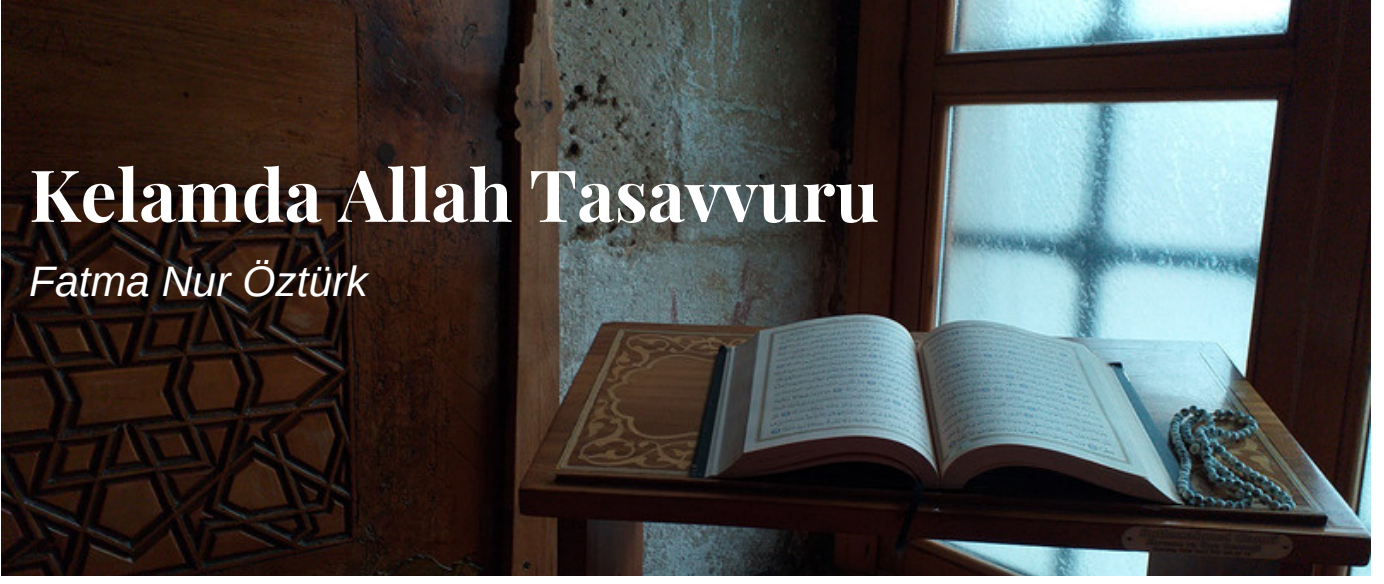
versite çalışmalarımıza odaklanmalıyız. Aynı zamanda, hobilerimizi keşfetmeli, spor yapmalı, sosyal etkinliklere katılmalı ve topluma fayda sağlayacak projelerde yer almalıyız. Bu faaliyetler, hem kişisel gelişimimizi desteklerken hem de topluma pozitif bir katkı sağlamamıza yardımcı olur. Etkili zaman yönetimi, müslüman gençlerin bereketli bir gün geçirmesinde kilit bir unsurdur. Bir takvim veya planlama aracı kullanarak günümüzü organize etmek önemlidir. Önceliklerimizi belirleyerek, önemli görevlere öncelik verir ve zamanı uygun şekilde ayarlarız.

Aynı zamanda, zamanımızı verimli kullanmak için zaman hırsızlarına dikkat etmeliyiz, örneğin fazla sosyal medya kullanımı veya gereksiz etkinliklerle vakit kaybetmek gibi. İslam'ın öğrettikleri doğrultusunda, zamanımızı Allah'ın rızasını kazanacak şekilde değerlendirmeli ve bereketli bir şekilde harcamalıyız. Müslüman gençler olarak, zamanımızı değerlendirmek ve bereketli bir gün geçirmek için bu prensipleri hayatımıza entegre etmeliyiz. Sabahları erken kalkarak manevi ve dünyevi sorumluluklarımıza vakit ayırabilir, kendimizi geliştirebilir ve topluma faydalı olabiliriz. Etkili zaman yönetimiyle önceliklerimizi belirler, zamanımızı verimli bir şekilde kullanırız. Bu sayede hem başarı ve üretkenlik hem de manevi tatmin elde ederiz.

Unutmayalım ki, zaman hayatımızın en değerli kaynağıdır ve Allah tarafından bize verilmiş bir lütuftur. Müslüman gençler olarak, bu lütfu en iyi şekilde değerlendirmeli ve günümüzü bereketli bir şekilde geçirmeliyiz. İslam'ın öğretileri bize bu konuda rehberlik eder ve sağlam bir temel oluşturur. Bu prensipleri uygulayarak hem dünya hayatında başarılı olabilir hem de ahirette Allah'ın rızasını kazanabiliriz.

Kelamda Allah Tasavvuru

Fatma Nur Öztürk

Allah tasavvuru, doğrudan insan-Allah ilişkisini temellendirir. Bu tasavvur anlayışı kulların imanını etkileyen en önemli unsurdur. Bu nedenden ötürü islamın belirlemiş olduğu Allah tasavvurunu en doğru bir biçimde öğrenip benimsemek müslümanların sorumluluğundadır. Elbette Allah kendisini ne kadar tanıtırorsa kulları tarafından ancak o kadar bilinebilir. Bu bildirilen Allah tasavvurunu şekillendiren başlıca bilgi kaynakları Kur'an, sünnet ve akıldır.

Kur'an yönünden inceleyecek olursak kelam düşüncesinde Kur'an'ın 3 ana konusu "Tevhid, Nübüvvet ve Ahiret" şeklindedir ve bu konulardan ilk olarak tevhid yani ilah tasavvuru gelmektedir. Tevhid, insan zihninde belli bir yaratılış sistem oluşturan, yaşam biçimini şekillendiren bir inanç durumundadır. Allah tektir, benzersiz olup eşi ve benzeri yoktur, mutlak güç ve bilgi sahibidir. Bu bahsi geçen tevhid tasavvuru vahiy tarafından belirlenir, akıl tarafından şekillendirilir. Allah-insan ilişkisi doğru ve özüne uygun biçimde kurulamazsa doğru bir yaşantı oluşturulamaz. Dolayısıyla tevhid inancının insan tarafından layığıyla bilinmesinin ve zihinlerde ayetlerin ışığında bir Allah tasavvuru oluşmasının önemi ortadadır. İnsanın en sağlıklı şekilde Allah'ın zatını öğrenebilmesi, isim ve sıfatları aracılığıyla mümkün olmaktadır.

Allah kendisini Kur'an'da somut kavramlarla soyut varlığını bizlere aktarmış, bu sayede bizlerin idrak edebileceği kadarıyla kendisinden haberdar kılmıştır. Bu haberdar kılma temsil ve teşbih yöntemleriyle Kur'an'da vuku bulmuştur. "Gözler O'nu idrak edemez" ayetine ve "Allah'ın yarattıkları hakkında düşününüz fakat O'nun zatı hakkında düşünmeyiniz. Gerçekten siz buna güç yetiremezsiniz." Hadis-i Şerif'ine binaen Allah'ın zatına ait özelliklerden bizlere aktarılanın dışındaki olanların yalnızca O'nun katında olduğu ve insanların tahayyülünün o seviyeye erişemediği kabulüne erişmekteyiz. Bu bağlamda mütekellimler Kur'an ışığında; isim, sıfat ve fiiller üzerinden tasavvur oluşturmuşlardır. Allah'ın sıfatlarını zati, subuti ve fiili sıfatlar şeklinde incelemeye tabi tutmuşlardır. Kısaca açıklayacak olursak zati sıfatlar; yalnızca Allah'a özgü, Allah'tan başka hiçbir yaratılına bahşedilmeyen özellikler anlamına gelir. Subuti sıfatlar, varlığı kesin ve mutlak olan özellikler demektir. Fiili sıfatlar ise; yaratmak-yaratmamak, rızık vermek-vermemek, azap etmek-etmemek gibi hem olumlu hem olumsuz olarak Allah hakkında kullanılabilen fiiller olup "Allah'ın, zıtlarıyla nitelenmesi mümkün olan sıfatlar" diye tanımlanır.

Zati sıfatlarında herhangi bir ihtilaf mümkün olmamışsa da subuti ve fiili sıfatlar konusunda farklı kelami görüşler ortaya çıkmıştır. Alimlerin içinde bulunduğu ortam, ispat veya tenzihten birine fazla ağırlık verilmesi, Allah'ın sıfatlarından bazılarının diğerlerine göre gereğinden fazla ön planda tutulması gibi sebepler farklı yorumlamaları oluşturmuştur. Bu farklı yorumlamalar; işitme görme vb. sıfatların kabulü, insan fiillerindeki iradenin varlığı gibi konulardan kaynaklanmaktadır. Fakat bu yorumlar daima Allah'ı merkeze almaktadır ve Kur'an'a en uygun Allah tasavvurunu sunma isteğinden kaynaklanmaktadır.

Sonuç olarak ahirete giden yolculuğunda insan; kendisine bildirilen Kur'an, sünnet ve bahşedilen akıl nimetiyle düzgün, doğru, hakiki Allah tasavvurunu benimsemelidir. Bu sayede en güzel şekilde iman etmeli ve kulluğunu gerektiği şekilde yapmalıdır.

İmam Maturidi'ye Göre Akıl-Vahiy İlişkisi

Hatice Yılmaz

İnsanın bu dünyadaki anlam arayışında aklın önemi elbette ki büyüktür. Bir insanın insan olarak kendi varlığının mahiyetini bilmemesi ya da bunu anlamlandıramaması, bu dünyada neyden sorumlu olduğu ya da neye muhatap olduğunu bilmemesi büyük bir ihtimalle sahip olduğu ya da yaşadığı çağın içerisinde sahip olmaya zorlandığı akıl mefhumu ile ilgilidir. Çünkü akıllı olmanız olaylar ve olgular karşısındaki konumunuzu ve bunlar karşısında alacağınız veyahut almanız gereken aksiyonları belirler. Yani akıllı olmak sizi kaçınılmaz olarak iyi ya da kötü bir şeye muhakkak ki muhatap kılar. Bizler bu dünyadaki en güzel nimet olan vahye muhatap kılınmışlar ve dahi icâbet etmiş kimseler olarak modern dünyanın ve bilimin bizlere altın tepsilerde hakikat diye sunduğu yanlış algılardan ve bilgilerden beri olan doğru bir akıl tasavvuruna da sahip olmamız gerekir. Bu noktada hem kendi çağına hem de kendisinden sonraki çağlara ışık tutan İmam Maturidi'nin görüşleri, doğru bir zemin için adeta birer kilometre taşları gibidir. Ben de bu yazıda, bu kitabı okuduktan sonra zihnimde iyice berraklaşan ve kendi mantık zeminime oturtabildiğim düşüncelerimden bahsedeceğim. Öncelikle şunu belirtmeliyim ki bu kitap içeriğinin yanı sıra anlatım tekniği ile bir konu nasıl ele alınır, bir konuyu ya da ilişkiyi incelerken ona nasıl daha geniş bir perspektiften bakılır ve bu bakış nasıl olmalıdır gibi sorulara benim için güzel bir cevap niteliğindedir.

Kitaba konu edilen akıl-vahiy ilişkisine değinecek olursam bu ilişkinin henüz Hz.Peygamber'in(s.a.v.) risâletinin başlamasıyla beraber yeni bir varlık alanı oluşturduğunu görmekteyiz. Bu dünyada akıl nimetine layık olmanın zorunlu ve mantıklı bir getirisi olan tevhidin vacip olmasına karşın kerem sahibi Rabbimiz, yine lütfu ve rahmetiyle bizlere yol gösterici elçiler göndererek bizleri bu dünyada kendi tabiatımız ve zayıf da olsa Şeytan'ın hileleri ile baş başa bırakmamıştır. Ancak Peygamberimiz'in vefatından

sonra, yine başka konularda olduğu gibi bu ilişki üzerinde de Müslümanlar arasında farklılaşmanın olduğunu görmekteyiz. Akılcılığın bayraktarlığını yapan Mutezili mütekellimlere ve vahyi temele alan Selefe karşın bu ilişkiye Mâtürîdî kelamının daha itidalli bir şekilde yaklaştığını, epistemolojisinin temel kaynakları arasına hem akli hem vahyi yerleştirdiğini ve açıklamalarını yaparken kimi zaman Selef çizgisine kimi zamansa Mutezili çizgiye yaklaştığı çıkarımını yapabiliriz. Ancak bu noktada şunu belirtmeliyim ki yukarıda ismi geçen bütün ekollerde aklın saf dışı bırakılmaması açısından bir konsensüs vardır, burada ayırttıkları yer aklın sorumluluk alanında sınır ve ölçüleridir. O halde İmam Mâtürîdî'ye göre akıl ve vahyin bir çatışma içinde değil aksine uyum içinde olduğunu söyleyebiliriz.

O, aklın nihayetinde bir sonunun olduğunu ve insanın sonu olmayan kudretli bir Varlık'tan gelecek bir mesaja muhtaç olduğunu belirtir. İmam Mâtürîdî'nin bu yaklaşımı aynı zamanda bu dünyadaki imtihanlarımız konusuna da ışık tutar ve onları anlamlı kılar. Nübüvvet ile Allah'a karşı bahanesi kalmayan ve kendisine sayısız dünya nimeti verilen insanın Rabbine karşı yükümlülükleri ve borcu vardır. İnsan onu yoktan var ederek ona bir değer atfeden Rabbî'ne karşı borcunu ödemek için dünyadadır. Sonuç olarak Mâtürîdî, insanı insan yapan akli ve onu hem bu dünyada hem de ahirette mutlu edecek ilahi mesajı ve bu ikisi arasındaki ilişkiyi doğru konuşturarak insanı "akıl mı yoksa vahiy mi?"dilemmasından kurtararak ve birini birine tercih etmeyerek ona tüm bunlara doğru perspektiflerden bakabilme imkânı sunuyor. Bu noktada zihni modern kalıpların bir nevi işgali altında bulunan bana da ışık tuttuğu ve zihnimin bu konuda berraklaşmasına vesile olduğu için Allah ondan razı olsun. Ayrıca bizlere böyle bir ödevi verip bizlerde güzel ufuklar açılmasına vesile olan Sümeyye Kılaç Hocam'a teşekkürü kendi adıma bir borç bilirim.

Kuran'ın Özü Fatiha Suresi

Havvanur Taşdan

İnsan geçmişten günümüze hep bir anlam arayışı içerisindeydi. Bu anlamda Kuran'ın içindedir. Kuran'ın manası, özü de Fatiha'nın içindedir. Nitekim Peygamber Efendimiz de Fatiha'yı Kuran'ın özü olarak (Ümmül-Kitab) açıklamış ve Fatiha 'sız namaz yoktur diyerek Fatiha'yı hayatımızın ortasına oturtmuştur. 7 ayetten oluşan Fatiha suresi, 5. Sırada inmiştir ve topluca indirilen ilk suredir. Kuran'ın ilk suresi olması hasebiyle kitabı açan manasında Fatiha ismi verilmiştir. Yaklaşık 12 tane ismi vardır ve Mekke'de inmiştir. Kuranın 3 temel konusu vardır: Allah-alem ilişkisi, Allah-insan ilişkisi, insan-insan ilişkisi. Fatiha da bu üç temel konunun hepsini içinde barındırmaktadır. Rabbimiz'in bize buyurduğu gibi "el-müstakim" olmanın sırrı da Fatiha'nın içindedir. İlk ayeti olan Bismillahirrahmanirrahim 'in dikkat çeken bir özelliği de fiilin düşürülmüş olmasıdır. Yani her işimizin başında Bismillahirrahmanirrahim ile başlamamız Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla bu işimi (oturmaya, kalkmaya vb.) yapmaya demektir. Besmeleyi çekmemizin 3 gayesi vardır; birincisi Allah'ım biz sana muhtacız sen olmadan bu işi bitirmemizin imkânı yok, ikincisi benim bu yaptığım işin üstesinden gelmem Allah'ın yardımıyla. Ve üçüncüsü de Allah'ım ben bu işte sadece senin rızanı hedefliyorum demektir. İkinci ayeti "Hamd alemlerin rabbi olan Allah'a mahsustur". Bütün övgüler, bütün güzellikler Allah'ındır. Her durumda her zamanda hamd O'nadır, O bütün kemalin sahibidir. Bütün varlığın, bütün kâinatın Allah'ın varlığına bir alamet olmasından dolayı bütün varlık sahası alem olarak isimlendirilmektedir. En küçük yapısından en büyük yapısına kadar bütün varlık doğru yerden bakıldığında bir sanatın sanatkarına işaret ettiği gibi bir yaratıcıya işaret etmektedir. Üçüncü ayeti "O, Rahman ve Rahim'dir". "Rahman" kelimesi rahmeti büyük, "Rahim" kelimesi de rahmeti devamlı manasına gelmektedir. Hattabi de "Rahman, rızıkları ve ihtiyaçları hususunda bütün mahlukatı kapsayacak, mü'mine ve kafire şamil olacak bir şekildeengin rahmet sahibi demektir. Allah'ın rahim sıfatı ise yalnız mü'minleri içine alır." şeklinde yorumlamaktadır. Dördüncü ayet "Din (ceza) gününün sahibidir.". Rabbimiz bizi kendisine kulluk etmemiz için yoktan var etmiştir. Sorumlu varlıklar olarak yaptığımız iyilik ve kötülüklerin hesaba çekileceği bir din günü vardır ve Allah bu din gününün sahibidir. Beşinci ayet "(Ey Allahım!)"Ancak sana kulluk ederiz ve yalnız senden medet umarız.". Bakara suresinde de sabır ve namaz ile Allah'tan yardım dilememiz gerektiğini buyurmaktadır. Altıncı ayet "Bize doğru yolu göster.". Sırat-ı müstakim eğrisi batını olmayan yol demektir. Herkes tuttuğu yolun en doğru yol olduğunu düşünüyor. Sıratı müstakimi bu yollardan ayıran özelliğini Rabbimiz bize bir sonraki ayet ile açıklamaktadır. Yedinci ayet "Kendilerine ihsanda bulunduğu kimselerin yolunu, gazaba uğramışların ve sapmışların yolunu değil!". Rabbimiz bu ayet ile bize yolu yolcu ile tanıtmaktadır. Biz bu kimselerin kim olduğunu Nisa suresinin 69. ayette görüyoruz; "Kim Allah ve Resulüne itaat ederse, işte onlar Allah'ın kendilerine nimetler verdiği peygamberler, sıddıklar , şehitler ve salihlerle beraberdirler.". Fatiha suresinin tamamına baktığımızda 7 ayete serpiştirilmiş 7 şahsiyet görülmektedir. 1. Şahsiyet Allah' a hamd edenler, Rahman ve Rahim olduğunu bilen, sadece sana kulluk ederiz ve senden yardım dileriz diyen kişilerdir. Diğer dördü de yukarıdaki ayette belirttiği gibi peygamberler, sıddıklar, şehitler ve salihlerdir. Diğer 3 kişi ise bunların karşısında olan Allah'ın kendilerine gazaplandığı kişiler, kendileri delalette olan ve istikametten sapmış kişilerdir. Fatiha'nın kitabı açan manasına gelmesinin yanında bizi de açtığını görmekteyiz. Bizim kim olduğumuzu, kime inanmamız gerektiğini, kimlerle birlikte olmamız gerektiğini ve kimle birlikte olmamamız gerektiğini tanımlamaktadır. Fatiha suresinin sonunda da âmin deriz, bu Kuran-ı Kerim'e dahil değildir. Peygamber Efendimiz, "cemaatle namaz kılarken imam Fatiha'yı bitirdikten sonra âmin dediğinde melekler de âmin demektedir. O anda da imamın arkasında bulunan cemaatin amini ve meleklerin amini aynı ana denk gelirse Allah o kişilerin geçmiş günahlarını affeder." buyurmuştur. Rabbim bizleri de âminleri denk gelenlerden ve sırat-ı müstakim olanlardan eylesin inşallah. Âmin.

Kâinat Kitabını Okumak

Sümeyye Şahin

Her mü'minin okuması gereken iki kitap vardır. Biri, öyle bir Kitab'dır ki ilk emri "Oku"... Ve diğer yanda bu Yüce Kitap'tan gelen bir ikaz, okumamız gereken diğer kitabı bize haber verir:

"İnsanlar, develerin nasıl yaratıldığına, göğün nasıl yükseltildiğine, dağların nasıl dikildiğine, yer yüzünün nasıl yayıldığına bakmazlar mı?.." (Ğaşıye, 88/17-20)

Rabbimiz 'in biz kullarının okuması için var ettiği diğer kitap, muazzam bir sanatkarın sanatı olduğunu her an bizlere haykıran işte bu kâinat kitabıdır. Rabbimiz Kuran'da nice ayetinde kâinat kitabına dikkatle bakıp, ibretle mütalaa etmemizi; eserden müessire, fiilden faile ulaştıran bir okuma yapmamızı akıl sahibi olan her kulundan ister.

"O, biri diğeriyle 'tam bir uyum' içinde yedi gök yaratmış olandır. Rahman'ın yaratmasında hiçbir 'çelişki ve uygunsuzluk' göremezsin. İşte gözü(nü) çevirip-gezdir; herhangi bir çatlaklık (bozukluk ve çarpıklık) görüyor musun? Sonra gözünü iki kere daha çevirip-gezdir; o göz umudunu kesmiş bir halde bitkin olarak sana dönecektir." (Mülk Suresi, 3-4)

Evet, gerçekten de akıl sahibi her kul bu muhteşem nakışlarla süslenmiş alemleri temaşa ve tefekkür etmekle Yaratıcısı'nı bilebilir ve bulabilir.

Ve Yaratıcımı daha iyi tanımak için ben de okumaya başlıyorum kainat kitabını, nefsimden başlayarak, "Nefsini bilen Rabbini bilir" hakikatinden yola çıkarak..

Şuursuz cansız atomlardan bu hale gelen her bir azama bakıyorum hayrete ve ibrete düşünüyorum.

Her an bir kamera gibi kayıta olan, iç alemimin dışarıya açılan pencereleri olan gözlerime bakıyorum ve diyorum "Allahuekber, Rabbim bu göz nasıl bir sanat..."

Ve bakıyorum ellerime, ayaklarıma, attığım atabildiğim her adıma, parmaklarıma; muntazamca yerleştirilmiş her bir parmağımın yeri o kadar güzel görünüyor ki şaşkınlıkla diyorum "Rabbim hem bu kadar güzel yaratıyorsun hem de bana da onları böylesine güzel gösteriyorsun." Ve anlıyorum "Biz insanı en güzel biçimde yarattık" (Tin, 95/4) ayetinin sırrını..

Yediğim her bir rızka ve dilimin aldığı lezzete ulaşıyor nazarım, dilimin her bir tadı nasıl ayırt ettiğini düşünüyorum, az önce yediğim elmanın, annemin sıcacık çorbasının dilimde damağımda bıraktığı lezzeti düşünüyorum ve derinden bir "Elhamdüllillah" diyorum..

Burnumu tefekküre başlıyorum, burnuma ulaşan her bir çiçek taifesinin; güllerin, zambakların, yaseminlerin rayihaları.. O güzel kokuların hissettirdiği huzur..

Daha kendi nefsimi tam manasıyla okuyup bitiremeden dilim lâl olmuşken kainattaki diğer varlık alemine baktığımda şaşkınlığım ve hayretim daha da katlanarak artıyor.

Güneş'in azametini görüp diyorum "Bu devasa lambayı Yaratan ne kadar kudretlidir."

Ve aya bakıyorum kapkaranlık geceyi dahi böylesine güzel bir kandille aydınlatan Yaratıcı kullarını zulmette bırakır mı hiç diyorum ve doluyor Yüce Yaratıcı'nın sevgisi kalbime..

Ve okumaya başlıyorum her mevsimi; gelen baharda açan çiçekleri, yeşillenen ağaçları, canlanan yeryüzünü. Baharın gelişini kainatta nasıl okumam gerektiğini haber veriyor Rum Suresi..

"O ölüden diriye, diriden de ölüyü çıkarıyor ve yeryüzünü ölümünün ardından canlandırıyor. İşte siz de böyle (diriltip) çıkarılacaksınız." (Rum Suresi 19)

Hayvanlar alemine baktığımda her birindeki nakışı, süslemeyi izlemeye doyamıyorum. İnce ince işlenmiş her bir detaya bakıyorum; arıdaki sarı siyah çizgilere, hiçbir tuvalde görmediğim kelebekteki muhteşem renklere. Sivrisineğin kanadındaki işçilik harikasını binler mühendisin ne kadar uğraşırsa uğraşsın ortaya çıkaramayacağı gerçeği geliyor aklıma ve şu ayetin hakikati gözüme görünüyor:

"Allah, bir sivrisineği, ondan daha da ötesi bir varlığı örnek olarak vermekten çekinmez. İman edenler onun, Rablerinden (gelen) bir gerçek olduğunu bilirler. Küfre saplananlar ise, "Allah, örnek olarak bununla neyi kast-

etmiştir?” derler. (Allah) onunla birçoklarını saptırır, birçoklarını da doğru yola iletir. Onunla ancak fasıkları saptırır.” (Bakara, 2/26)

Ve bir kuşun yavrusuna olan merhametinde ışıldayan Allah’ın Rahman ismini okuyorum.

Bir damla suyun etrafında toplanmış karıncaları görünce okuyorum Rezzak ismini..

Kış uykusundan uyanan hayvanlarda görüyorum Hay isminin cilvelerini..

Hepsi, kainatta gördüğüm her şey hal diliyle diyor ki “Bizler öyle bir Sanatkar’ın sanatıyız, öyle bir Nakkaş’ın nakışıyız ki bize biraz dikkatli baksan, O’nu (c.c.) bilip tanıyacaksın.” Sonra bu kitabı okumayı öğreten en büyük Muallim’in (sav) şu hadisi kulaklarımda çınlıyor:

“Allah’ın yarattıkları hakkında düşünün, Allah’ın zatı hakkında düşünmeyin. O’nun zatı hakkında düşünmeye güç yetiremezsiniz.”

Gerçekten de insan kainatı okumaya başlar başlamaz kendini şöyle demekten alıkoyamıyor:

“Yarattıkları bu kadar güzel olanın kendisi ne kadar güzeldir. Ben gerçekten Rabbim’in zatında düşünmeye güç yetiremem. Ama O’nun okumam için, okuyup kendisini bulmam için yarattığı bu muazzam kainat sarayı ile O’nu tanıyıp bilebilirim ve bu ne güzel nimet..”

Ve ben sonsuz hamdolsun ki her cumartesi günün sonunda Beşirağa Akademi’den Kuran Kitab’ını okumuş, o mübarek Kitabı daha iyi anlamak adına ilim tahsil etmiş olarak çıkıyorum. Ve sonra kapıdan çıkarken Beşirağa Camii’nin bahçesindeki kuş cıvıltıları kulağıma ilişiyor, camiinin bahçesinde gülümseyerek oturan güzel insanlar görüyorum, ağaçların yaprakları göğe uzanıyor, çiçeklerin rengi capcanlı, gökyüzü masmavi. İşte o an diyorum “Kitapların en güzelini, Kuran-ı Kerimi gün boyu okudum; şimdi de Rabbim ’in diğer kitabı olan kâinatı okuma vakti...”

Karadeniz Gezisi

Şule Kadem Can

Karadeniz gezisi için saat 20.00'da Beşirağa Akademi'de toplandık. Yola çıkmadan önce Havvanur, dönem boyunca en az devamsızlık yapan öğrenci olduğu için Gülay Hoca'mızın elinden hediyesini aldı. Sonrasında bavullarımızı otobüse yerleştirip Gülay Hoca'mız ve iki şoför abimizle beraber 20 kişi olarak saat 21'de hareket ettik. Bolu'da ve Çorum'da iki kere mola verdik. Kızlarla kendi aramızda hazırladığımız kek ve börekleri yiyerek ve tabu oynayarak gece yolculuğumuzu yaptık.

20.01.2023 Cuma

Sabah saat 07.00'de bir kez daha mola vererek sabah namazını Samsun Terme'de küçük bir camide kıldık ve yolculuğumuza devam ettik. Öğlen saat 13.00'te Rize'ye vararak yolculuğumuzu bitirdik. İlk durağımız Rize Müftülüğü'ne bağlı olan Kopuzlar 15 Temmuz Şehitleri Kız Kuran Kursu'ydu. Buradaki hocalar ve öğrenciler tarafından çok hoş ve güler yüzle karşılandık. Bizlere kendi topladıkları mandalinalardan ikram ettiler. Ülkemizin en iyi mandalinaları da Rize'de yetişiyormuş :) Öğle yemeğimizi de burada yiyerek Ayder Yaylası'na doğru yola çıktık. Yaklaşık bir saatlik yokuşlu yollardan sonra hedefe vardık. Bu kış İstanbul'da göremediğimiz kara burada doyduk. Bazı arkadaşlarımızda naylonla kaymayı denediler fakat sonu pek hoş bitmedi. (Tekrardan geçmiş olsun A. K.) O soğuğa ve kara rağmen Ayder'de kemeçe ile horon oynayanlar vardı. Akşamüstü Ayder'den ayrılıp yine aynı kursa geldik, akşam yemeğimizi yedik. Buradaki hocalarla ve öğrencilerle vedalaşıp yola çıktık. Bu güzel ev sahiplikleri için kendilerine tekrar teşekkür ediyoruz. Trabzon'a doğru yola çıktık ama önce Çaykur'un Botanik Çay Bahçe'sine uğradık. Buralara kadar gelmişken Rize'nin çayını içmeden gitmek olmazdı. Geç vakitte buradan ayrıldık ve gece kalmak için TDV Trabzon Temel Araz Yükseköğrenim Kız Öğrenci Yurdu'na geçiş yaptık. Burada bizi yurt müdiresi karşıladı ve hepimizi kalacağımız odalara yerleştirdi.

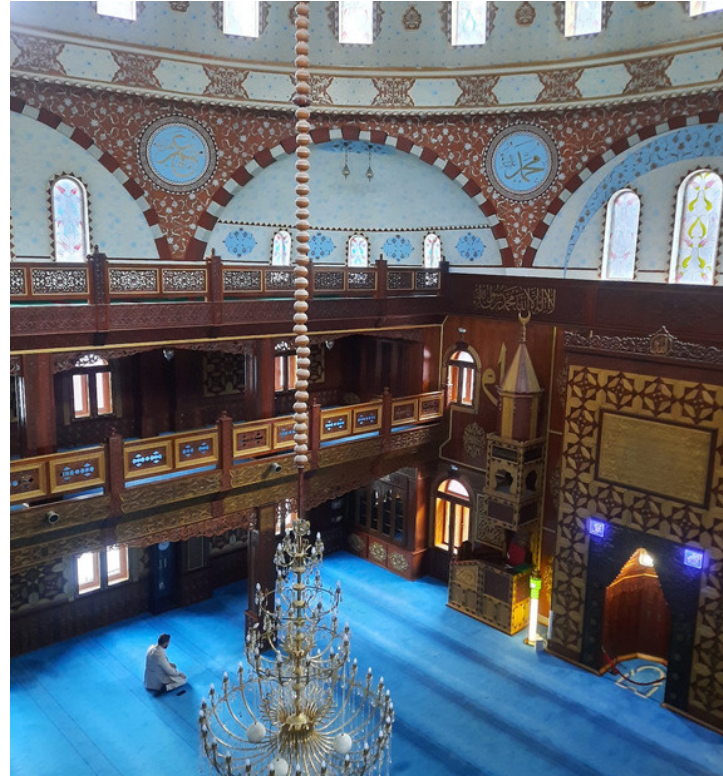
21.01.2023 Cumartesi

Sabah 07.00'de güne başlayarak kaldığımız yurttan kahvaltımızı yaptık ve hızlıca hazırlanarak Trabzon turuna başlamak için yurttan ayrıldık. Turistlerin kalabalığına karışmamak için rahat rahat gezelim diye erken saatte Sümela Manastırı'na gittik. Neredeyse kimse yoktu ve her kapıdan geçerek en kuytu köşelere girerek her yerini gezdik. 1600 küsur yıllık bu tarihi manastırın o zamanlarda bu kadar tepeye ince işçilikle yapılmış olması oldukça ilgi çekiciydi. Sümela Manastırı'nda dikkatimi en çok çeken ise sadece bir iki kişinin sığabileceği çok alçak tavanlı dar odalardı. Bu odalar zamanında çilehane olarak kullanılıyormuş.

Sümela'dan ayrılıp bir buçuk saatlik yol sonunda Uzungöl'e geçiş yaptık. Her köşesinde fotoğraf çekilip hediyelik eşya dükkanlarını gezdik. Öğle ve ikindi namazlarını da içi ahşaptan yapılmış olan üç katlı Gölbaşı Cami'de kıldık. Burada da temiz havaya doyup tekrar başka bir durağımız için yola koyulduk.

Uzungöl'den sonra Trabzon'un Fatih Mahallesi'ndeki Ayasofya Cami'sini ziyaret ettik. 10 yıl önce tekrardan cami kimliğini kazanan Ayasofya Cami'sinin içinde bir kısımdan halı kaldırılmış ve tabana cam koruma konmuş. Yine mihrabın arkasında diğer camilerde olduğu gibi bir duvar yoktu onun yerine boydan boya cam konulmuştu. Buradan çıktıktan sonra Zeynep'in önerisiyle "Hamsiköy sütlacı" yemeğe gittik. Yolumuz bir daha Trabzon'a düşerse yine o sütlaçtan yemek için Uğur Usta'ya gideceğim. Kısa bir otobüs yolculuğuyla Yavuz Sultan Selim'in annesi 2. Gülbahar Hatun'un türbesini ziyaret ederek camisinde akşam namazını kıldık.

Biraz da çarşı havası almak için Trabzon merkeze indik ve tabi ki Trabzon yazısının önünde fotoğraf çekildik. Burada bir saate yakın vakit geçirdikten sonra Ordu'ya gitmek için harekete geçtik.

Yaklaşık 3 saat sonra Ordu'da kalacağımız Bölge Yatılı Kız Kuran Kursu'na vardık. Yine diğer kurslarda olduğu gibi burada da hocalar ve öğrenciler tarafından çok hoş karşılandık. Birlikte akşam yemeği yedikten sonra kursun mescid gibi odalarından birine geçtik ve orada çay eşliğinde Recep Ayı'nın da ilk gecesi olması hasebiyle Gülay Hoca'mızın hoş sohbetini dinledik. Ve bu geceyi de böylece bitirdik

22.01.2023 Pazar

Yine bugün de sabah namazıyla uyandık ve güzelce oradaki hafızlık öğrencileriyle kahvaltımızı yaptık. İstanbul'a gelme isteği olan kızları geldiklerinde ağırlama sözü verdik ve onlarla vedalaşıp oradan ayrıldık. İlk durağımız Ordu Boztepe oldu. Küçük dükkanların olduğu sokağı gezdik ve tabi ki ordudan fındık kreması alarak alışverişimizi yaptık. Teleferiğe binerek Ordu'yu tepeden seyrettik. Sonrasında Ordu'nun çarşısını gezip meşhur "Ordu pidesi" yemek için yola çıktık. Ve Karadeniz gezimizi burada tamamladık. 11 saatlik yolculuğun ardından İstanbul'a başlangıç noktamıza Beşirağa'ya döndük. Gece 02.30 civarı olduğu için kursta kaldık ve bir çay sofrası hazırlayarak gezi kritiği yaptık. Çok yorgun olsak da uyuyamadık ve sabah namazını da Ayasofya'da kılarak artık birbirimizle vedalaştık.

23.01.2023 Pazartesi

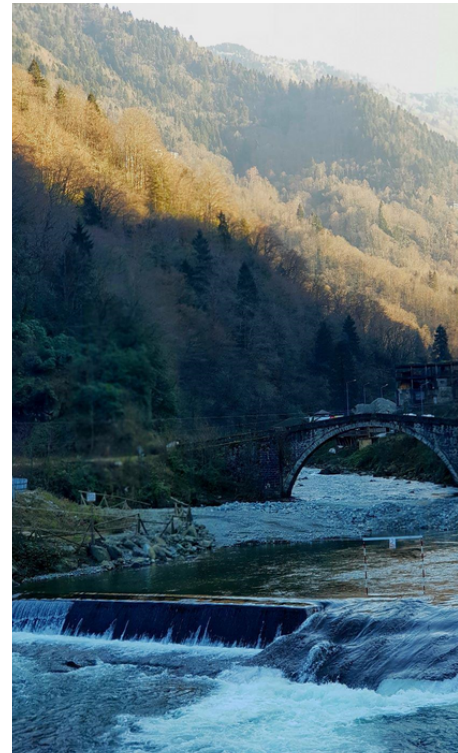

Bu gezide en beğendiğim şehir ise Ordu oldu. Hem büyükşehir olması hem de çok kalabalık ve karışık olmaması yaşayan kesimin çoğunluğunun yerli halk olması, çok güzel sahil yoluna sahip olması; İstanbul'dan (ve Bursa'dan) sonra yaşayacağım şehirlerden birisi olması için yeterli sebeplerden. Hatta otobüsle şehrin içinden geçerken kendime Akademi Mühendislik'ten (sahibinin adı da Kadem'miş :)) iş, İstanbul Sitesi'nden de ev buldum.

Aslında her ne kadar bir dönemdir her cumartesi kızlarla görüşsek de bu üç günlük otobüste ve yurtlarda geçen yolculukta birbirimizi daha iyi tanıdık ve bu bizim için çok güzel bir deneyim oldu. Hiç unutmayacağımız anılarımıza birini daha böylece eklemiş olduk. Beşirağa Akademi'nin öğrencileri olarak daha nice nice gezilere!

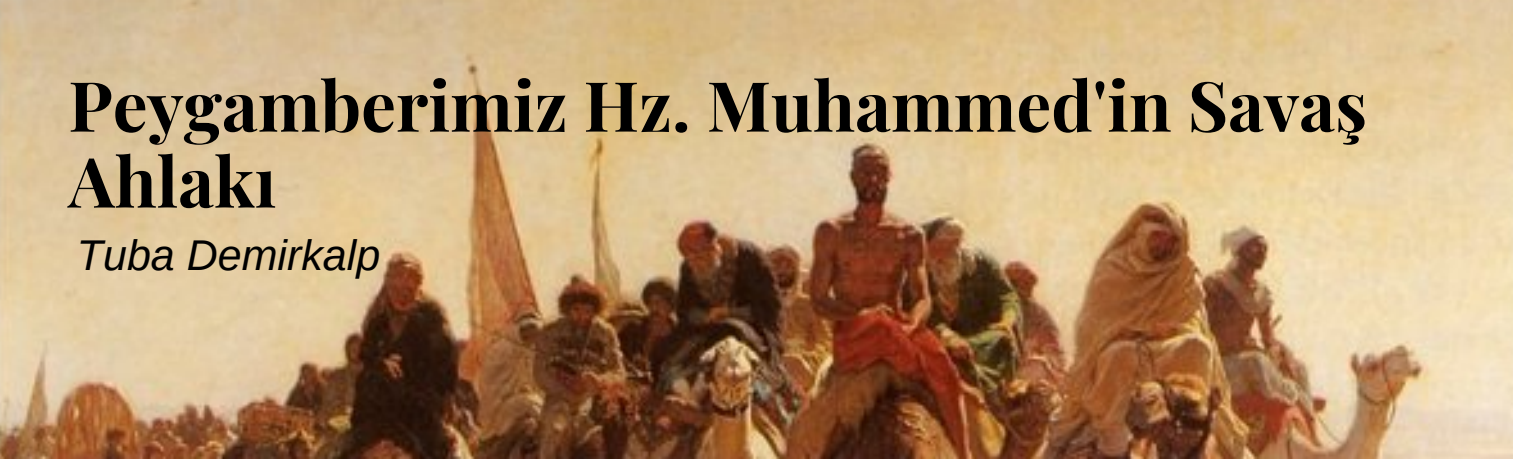
Bu geziye vesile olan Fatih Müftülüğü'ne ve Şamil Hoca'mıza tekrardan çok teşekkür ediyoruz. Ve üç gün bizimle birlikte olan bizi yalnız bırakmayan Gülay Hoca'mıza da ayrıca teşekkür ederiz.

Bir sonraki gezide görüşmek üzere.

Peygamberimiz Hz. Muhammed'in Savaş Ahlakı

Tuba Demirkalp

Hazreti Muhammed (s.a.v) , İslam'ın son peygamberi ve Müslümanların rehberi olarak, savaş ahlakı konusunda örnek davranışlar sergilemiştir. O'nun liderliği altında gerçekleşen savaşlarda gösterdiği davranışlar; ahlaki prensipler, adalet, merhamet, hoşgörü ve insanlık gibi İslam'ın temel değerlerine dayanmaktadır. O'nun öğretileri, savaşın şiddet ve tahrip getiren bir araç olmaktan ziyade, adaletin ve barışın teminatı olabileceğini vurgulamaktadır. Hazreti Muhammed'in savaş ahlakı, Müslümanlar için bir örnek ve ilham kaynağı olmuştur.

Hazreti Muhammed, savaşın kaçınılmaz olduğu durumlarda bile insan hayatına saygı göstermeyi öğütlemiştir. Savaş sırasında sivil halka ve mülklere zarar vermek kesinlikle yasaklanmıştır. Peygamberimiz, savaş esirlerine iyi davranmayı, onları insanlıkla muamele etmeyi ve gerektiğinde serbest bırakmayı emretmiştir. Çünkü, esirlerin kötü muameleye maruz kalmaları, işkence görmeleri veya öldürülmeleri onun nezdinde kabul edilemezdi.

Adalet, Hazreti Muhammed'in savaş ahlakının temel taşlarından biriydi. Savaş sırasında bile, düşmanlara karşı adil davranmayı ve haksız yere saldırmamayı vurguladı. Masum insanların veya savaşçı olmayanların hedef alınması, İslam'ın prensiplerine aykırıydı.

Merhamet de Hazreti Muhammed'in savaş ahlakının önemli bileşenlerinden biriydi. Savaş sırasında bile düşmanlarına karşı merhametli davranmayı ve acımasızlık göstermemeyi öğütledi. Savaşta bile insanlığın değerini korumak, düşmanlara zarar vermek yerine barışı tercih etmek önceliği idi. Tutsakları ya da yaralıları öldürmek yerine tedavi etmeyi öğütledi.

İslam'ın özünde hoşgörü, farklı inançlara ve kültürlerle saygı göstermeyi ve bu farklılıkları şiddetle bastırmak yerine bir arada yaşamayı teşvik etmeyi içerir. Dolayısıyla hoşgörü, Hazreti Muhammed'in savaş ahlakının diğer bir temel taşıydı.

Hudeybiye Antlaşması, Müslümanlar ve Mekkeli müş-

rikler arasında yapılan bir barış anlaşmasıydı. Bu antlaşma, iki taraf arasında on yıl boyunca savaş olmaması için imzalanmıştı. Antlaşmanın şartları, Müslümanların çıkarlarına aykırı görünse de, Hz. Muhammed (s.a.v.) antlaşmayı kabul etti ve barışın sağlanmasını önemsemi. Yani Peygamberimiz savaş yerine uzlaşmayı tercih etti ve bu sayede merhamet timsaliyle İslam'ın yayılmasına zemin hazırladı.

Hazreti Muhammed, Mekke'den Medine'ye hicret ederken, sahabeleriyle birlikte birçok zorlu durumla karşılaştı. Ancak o, savaşa gerek kalmadan barışçıl bir şekilde süreci geçirmeyi amaçladı. Hicret sırasında Müslümanlara saldıran düşmanlara karşı bile mümkün olduğunca çatışmadan kaçındı ve barışçıl yolları tercih etti.

Mekke'nin Fethi, İslam'ın zaferiyle sonuçlanan biz Müslümanlar için en önemli olaylardan biridir. Mekke'nin Fethi sırasında, Hazreti Muhammed daha önce kendisine zulmeden ve Müslümanlara karşı savaşan Mekkeli liderlere af ve bağışlama gösterdi. O, affedici bir lider olduğundan düşmanlarına karşı kin ve intikam gibi duyguları asla merhametinin önüne geçirmedi.

Hayber Kalesi'nin fethi sırasında, kalede yaşayan Yahudi topluluğuyla mücadele edildi. Ancak Hazreti Muhammed, kaleyi ele geçirdikten sonra birçok komutanın yaptığı ya da yapacağı şekilde halka zulmetmek yerine, onlarla barışçıl bir anlaşma yapmayı tercih etti.

Bedir Muharebesi ise, İslam tarihinde önemli bir dönüm noktasıdır. Bu savaşta, Hz. Muhammed ve sahabeler, kendilerine saldıran Mekkeli müşriklerle karşı karşıya geldi. Ancak Hz. Muhammed, savaşta dahi düşmanlarına karşı adil davranmayı ve sivillerin zarar görmemesini sağlamayı hedefledi. Müslümanlar, savaşta elde ettikleri zafer sonrasında tutsak aldıkları düşmanlarına da iyi muamelede bulundular.

Bütün bu örnekler İslam ahlakının temsili Sevgili Peygamberimiz Hazreti Muhammed'in güzel ahlakının savaşlarda takındığı tavidir. Allah İslam dünyasına böyle merhametli komutanlar nasib etsin.

Kimim Ben, Bana Benden Haber Ver

Zeynep Uzun

“kimim ben, bana benden haber ver
ne demek bu: kendi içinde kıl sefer
yolcu nasıl biridir, kimdir yola çıkan
kime diyeyim, işte kamil insan”

[1]

İnsan nedir? Neden insanın “ne”liği üzerine konuşmalıyız?

Bu sorunun cevabını Ali Şeriati, insanın “ne”liği üzerine konuşmadığımız takdirde halimizin nece olacağını bir teşbihle anlatarak vermiştir. Şeriati der ki: Aşılama ve ayıklama yöntemlerini, bağ bakımını, ve bitki bilimini çağdaş bilimin en üst düzeyinde bilen, gelgelelim diktiği ağacın türünü düşünmeyip içinde bulunduğu toplumun hangi ürüne ihtiyaç duyduğunu göz önünde bulundurmeyen bir bağcıya benzeriz.

Bugünkü bilimin çıkmaza düştüğü nokta da budur. Şeriati beşer-insan ayrımı yapar. Beşer, canlı/ biyolojik varlık. İnsan; faziletleri (erdemleri), kemalatı (olgunlukları), istidatları (yetenekleri) ile şairin üzerinde konuştuğu, filozofun söz söylediği, dinin ilgilendiği insandır. Çağımızın canlılar biliminin, laboratuvara soktuğu, mikroskop altında incelediği, testlere tabi tuttuğu canlı, var olanın (insanın) fizik-kimya cephesidir. Ancak var olanı canlı kılan can/nefs, bilim için bir muammadır.

İnsanı diğer varlıklardan ayıran nedir?

İnsanı tanımlarken canlı dedik. Hayvanlar, bitkiler, mantarlar türlü türlü organizmalar için de “canlı” kelimesini kullanıyoruz. İnsanı bu bütün diğer “canlı”lardan ayıran nedir, bâhusus insanı cinsdaşı olan hayvandan ayıran nedir?

Feylesoflar, “düşünen bir canlı” (el-hayevân en-nâtık) olarak cinsi/ hayvani tabiatıyla insanı insan kılanın/ayırının “düşünme” yetisi ile ilişkilendirir, açıklar. Kur’an’da defaten zikredilen, vurgulanan şekliyle “akleden” insan. Akıl sahibi olduğu için vahye muhatap olan, vahiy ile şereflendirilen, lütufta bulunan insan. Evvel emirde yok iken var olması, yoktan yaratılması, mahlukat olması insan için bir lütuftur. Ancak bu kafi gelmiyor, ziyadesi var. İnsana akıl bahşediliyor ve “eşrefi mahlukat” olma hakkı veriliyor. Burada imtihan başlıyor.

“Şüphesiz biz ona doğru yolu gösterdik; artık o isterse şükreden olur, isterse nankör.” [2]

Kıyamet suresi 36. ayette “Yoksa, insan öyle başıboş ve gayesiz (yaratıldığını; 'kendi başına ve sorumsuz' bırakılacağını) mı sanmaktadır?” diye buyuran Rabb-ül Alemin, insanın başıboş bırakılmadığını, ona doğru yolu gösterdiğini ve onu yolu yürüyebilmesi için gerekli ekipmanlarla/ teçhizatlarla donattığını bizlere bildirmektedir İnsan suresinde. “Hakikatte biz insanı katışık bir nutfeden yarattık; imtihan edelim diye onu iştirir ve görür kıldık.”[1] Burada zikredilen görme ve işitme duyuları insanın bilgi kaynaklarıdır. Ve o kadar ehemmiyet taşırlar ki fakihler, duymayan bir insanın teklife konu olup olmayacağını dahi tartışmışlardır. Aynı zaman da bir yola tabi olmak, o yolda yürüyebilmek için akıl sahibi olmak gerekiyor.

Ayetin devamındaki “... artık o isterse şükreden olur, isterse nankör” kısmında özellikle durulması gerekir. İnsanın imtihanın temelinde bu iki yola ayrıldığını söyleyebiliriz: şükür ve nankörlük. Ayette şâkiran ve kefürâ(n) kelimeleri kullanılmıştır. Burada üzerinde duracağımız iki vecih vardır. Birincisi, “mümin” değil “şâkiran” kullanılmıştır. İman edenler değil de şükredenlerin kullanılmasının sebebi; iman sadece itikad cihetini içerir, şükür ise hem itikad hem de amelde karşılığını vermektir. İkincisi ise, nankör manasında “kefürâ(n)” kelimesinin kullanılmasıdır. “Küfr” kelimesinin Arap toplumundaki karşılığına baktığımızda; nimetlere karşı nankörlük, kadir bilmezlik, hatır tanımazlıktan gibi anlamlara geldiğini görürüz. Şuara Suresi 19. ayette Firavun; Hz. Musa'yı “kafirun” olmakla, “nankör” olmakla itham eder. Bu kafirun, imanın zıttı olan “inkar” manasında değildir. Kur'an'ı Kerim'in nüzulundan sonra bu kelime nankörlük anlamını muhafaza etmekle birlikte inkar etmek anlamı da eklenmiştir. Burada da gördüğümüz üzere Allah'ı inkar anlamındaki küfür ile nimetlere karşı nankörlük çok sıkı bir bağ içermektedir, adeta birbirlerinde mündemiçtirler.

İnsan akıl nimetine şükür mü edecek yoksa nankörlük mü? Nimete onun hakkını eda ederek, onun Rabbi'ne iman ederek şükredilir. Nimete nankörlük ise, ona zulmetmek, Rabbi'ni tanımamaktır. Peki nimete nasıl hakkı eda edilir, nimete nasıl zulmedilir? Besine ihtiyacı olan bedeni aç bırakmak o bedene bir zulümdür. Kan pompalaması gereken kalbin damarlarının tıkanması ve işlevini yerine getirememesi, yaratılış amacını (onun oraya koyuluş, onun orada bulunuş amacını) gerçekleştirilememesi kalbe zulümdür. Aynı şekilde çeşitli yararlılara sebep olan organları muattal bırakmak da zulümdür. Nasıl kolumuzun üzerinde uzun süre yatarak kaldığımızda veyahut uzun süre ayağımızın üzerine oturduğumuzda bir süre sonra o uzvumuz hissizleşiyor, acılı bir şekilde bir imdat çağlığı olarak kramp giriyor ise aynı şekilde aklımızı da atıl bırakmamak gerekir. Onun işlevini, yaratılış gayesini yerine getirmesi gerekir. O da akletmekten, mahlukat üzerine tefekkür etmekten, hakikate ulaşmaktan, Rabbi'ni bulmaktan geçer.

[1] Mahmud Şebüsteri, Gülşen'i Raz

[2] İnsan Suresi/3

BEŞİRAĞA AKADEMİ İŞ BİRLİĞİ PROTOKOLÜ

İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ile Fatih Müftülüğü arasında Beşirağa Akademi iş birliği protokolü imzalandı.

Bu protokol kapsamında Beşirağa Akademiden mezuniyete hak kazanan öğrenciler, İlahiyat fakültesinden uluslararası geçerliliği olan başarı belgesine sahip olabilecekler.

Araştırma üniversiteleri arasında birinci sırada yer alan İstanbul Üniversitesi ile bu protokolün imzalanmasında katkıda bulunan İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ramazan Muslu'ya, Fatih İlçe Müftümüz Hüseyin Baş'a, İslam Tarihi hocamız Prof. Dr. Hüseyin Hüsnü Koyunoğlu'na ve Beşirağa Akademi'yi kuran Hacı Beşir Ağa Camii İmam Hatib'i Şamil Aksoy hocamıza teşekkür ederiz.

OBJEKTİFİMİZDEN BEŞİRAĞA

